

Latin-Amerika gazdasági fejlődése és a magyar piaci lehetőségek

Dr. Pólyi Csaba nagykövet, KKM, a BGF tudományos munkatársa

53. Közgazdász-vándorgyűlés

Miskolc, 2015. szeptember 4., péntek

VIII. Új irányok és eszközök a külgazdaság-politikában

Latin-Amerika gazdasági fejlődése és a magyar piaci lehetőségek

- LAC a nemzetközi viszonyokban
- LAC a fejlődés gazdasági, társadalmi eredményei
- LAC integrációs mozaik
- Napjaink gazdasági ciklusváltásának okai
- Déli Nyitás latin-amerikai dimenziója, piaci rések

Latin-Amerika a globális világban

- Latin-Amerika területe 21 millió km² , 628 milliós lakossággal (össznépesség 8,6%-a);
- GDP-je 2013-ban 7,4 ezer Mrd USD, ami a világ GDP-jének 8,5%-a;
- katonai és kereskedelmi geopolitikai jelentőség: Panama-csatorna és Magellán-szoros;
- hagyományosan az USA befolyási övezete volt, jelentős az Európai Unió szereppel;
- exponenciálisan növekszik Kína (és más ázsiai országok) befolyása;
- Argentína, Brazília és Mexikó a G20-ak között;
- Brazília BRIC tagország;
- GRULA (az ENSZ-ben a régió 33 állama jelentős szavazati arányt jelent a globális kérdéseknél);
- biodiverzitása kiemelkedő.

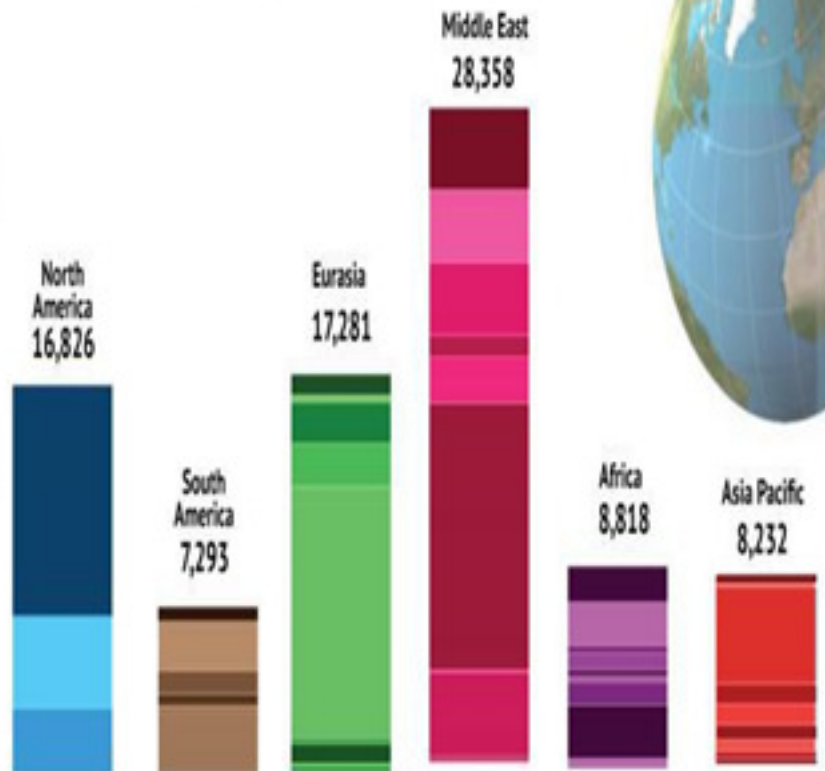
Világgazdasági jelentősége

- A régió teljesítménye 6,56 ezer Mrd USD, ami a világ GDP-jének 8,7%-a;
- a régió exportja 512,3 Mrd USD, a világexport 3,2%-a;
- nyersanyagok és energiaforrások lelőhelye: 2014-ben Venezuela (10.) és Mexikó (13.) a világ legnagyobb kőolajtermelő és exportáló országai között, de Brazília is óriási lelőhelyek kiaknázásába kezdett;
- vasérc exportban BRZ 2.-ik (21%), ónexportban BRZ 6.-ik, BOL 9.-ik, szénexportban COL 5.-ik, ezüstexport MEX 2.-ik, aranyexport PERU 7.-ik.
- Brazília és Argentína kiemelkedő élelmiszerexportőr;
- édesvízforrásai és művelhető földterületei alapján a világ élelmiszertermelésének fontos bázisa;
- Külkereskedelmében ásványi nyersanyagok és élelmiszerek exportjával ellensúlyozza az iparfejlődésének gyengeségeit.

Dél-Amerika olajtermelése

OIL PRODUCTION BY AREA

Numbers represent thousands of barrels per day for 2013

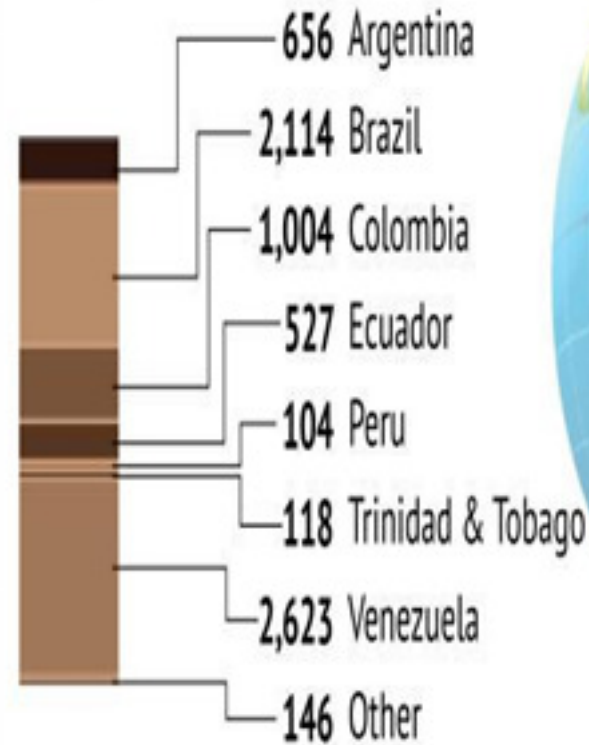

Source: BP Statistical Review of World Energy 2014

Copyright 2014 Stratfor www.stratfor.com

SOUTH AMERICA OIL PRODUCTION

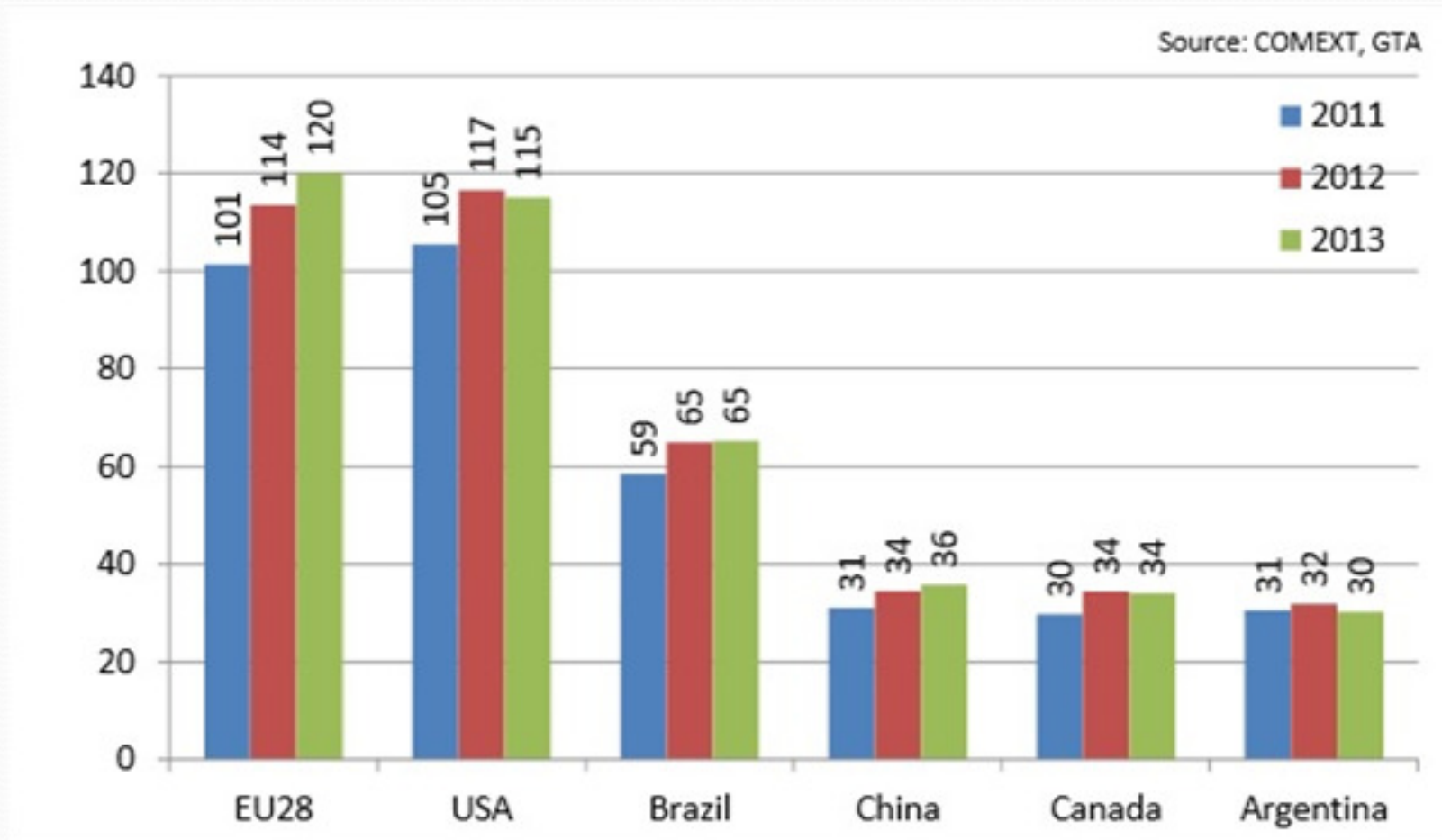
Numbers represent thousands of barrels per day for 2013

Source: BP Statistical Review of World Energy 2014

Copyright 2014 Stratfor www.stratfor.com

A világ mezőgazdasági exportőrei

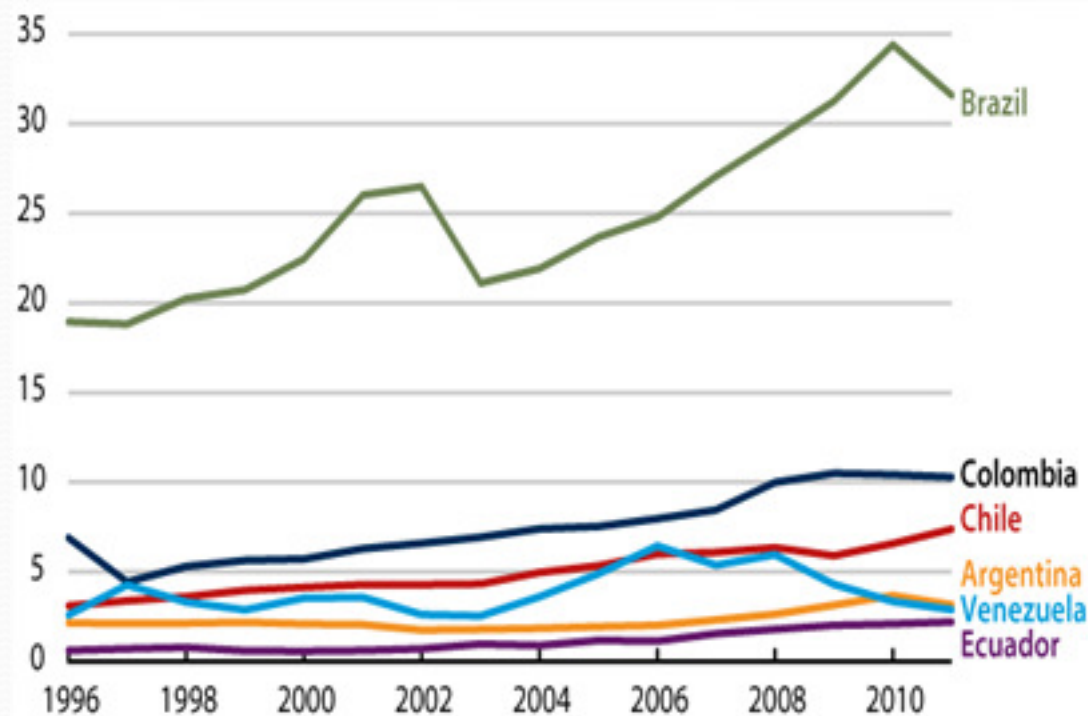
Demokrácia – Politikai sokszínűség

- Kuba kivételével demokratikusan választott kormányok működnek
- baloldali populista kormányok (Venezuela, Bolívia, Ecuador és Nicaragua) a régió belül is bizonyos fokú megosztottságot okoznak
- Brazíliában, Peruban és Uruguayban pragmatikus, kiegyensúlyozott politikát folytató baloldali, illetve balközép kormányok
- Kolumbiában jobbközép kormányzat (erőfeszítések a FARC okozta polgárháborús viszonyok felszámolására)
- Chilében kormányzás után 2010-ben jobbközép irányzat nyert, majd 2014-ben visszajött a balközép

Latin-Amerika atomfegyvermentes övezet

A katonai kiadások növekedése

Military expenditure

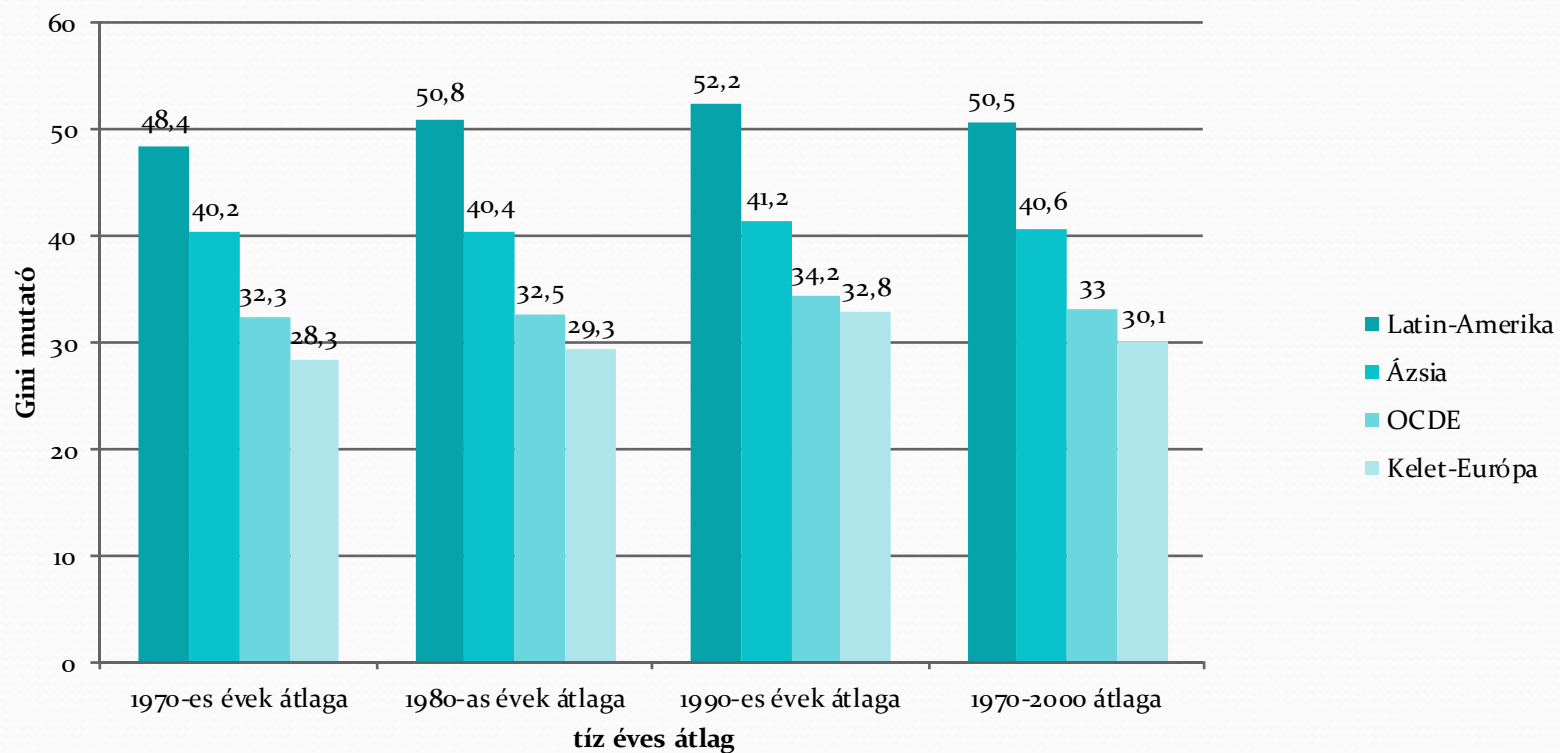
Billion dollars, constant 2010 prices and exchange rates

Source: SIPRI

- Brazília a GDP 1,6%-át,
- Chile 3,2%-át,
- Ecuador és Kolumbia 3,6%-át,
- Venezuela pedig csak 0,9%-át költi katonai kiadásokra.

Latin-Amerika a legegyenlőtlenebb régió

A jövedelemeloszlást ábrázoló Gini mutató a világ régióiban

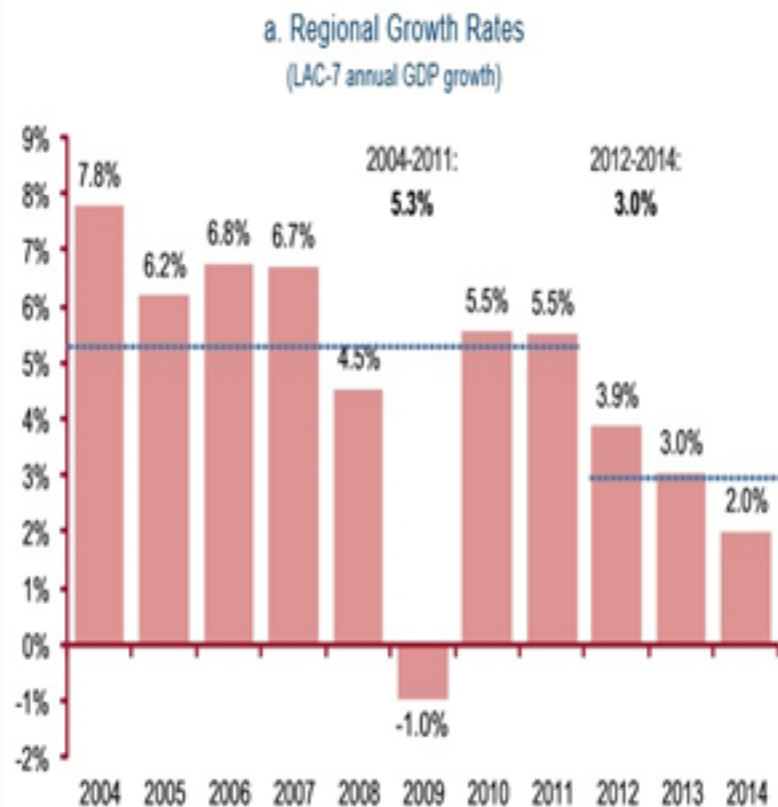

A világgazdasági átrendeződés ?!

LAC-7 országok növekedése 2004-2014 között

Figure 1. Growth Phases in Latin America 2004-2014

b. Country Growth Rates
(Annual GDP Growth)

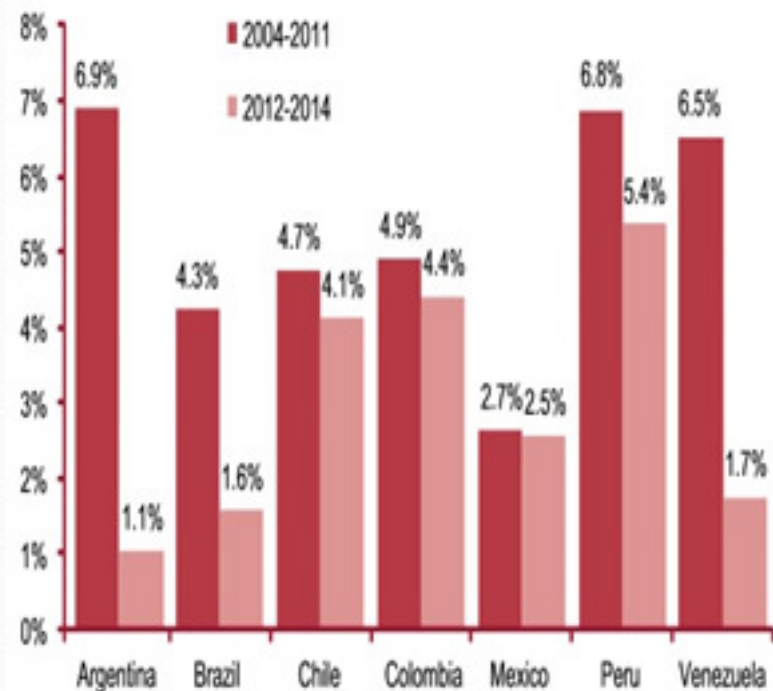
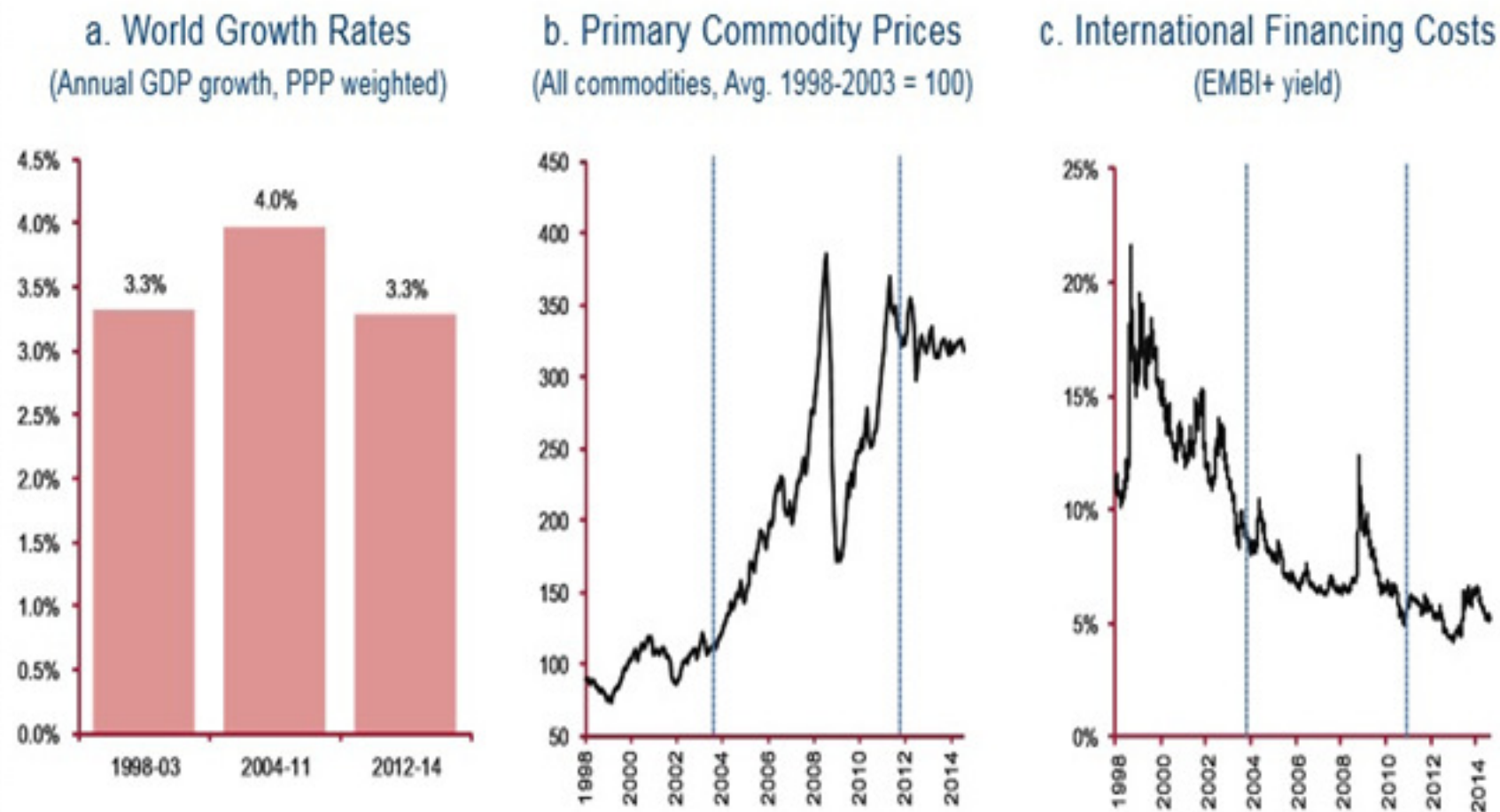

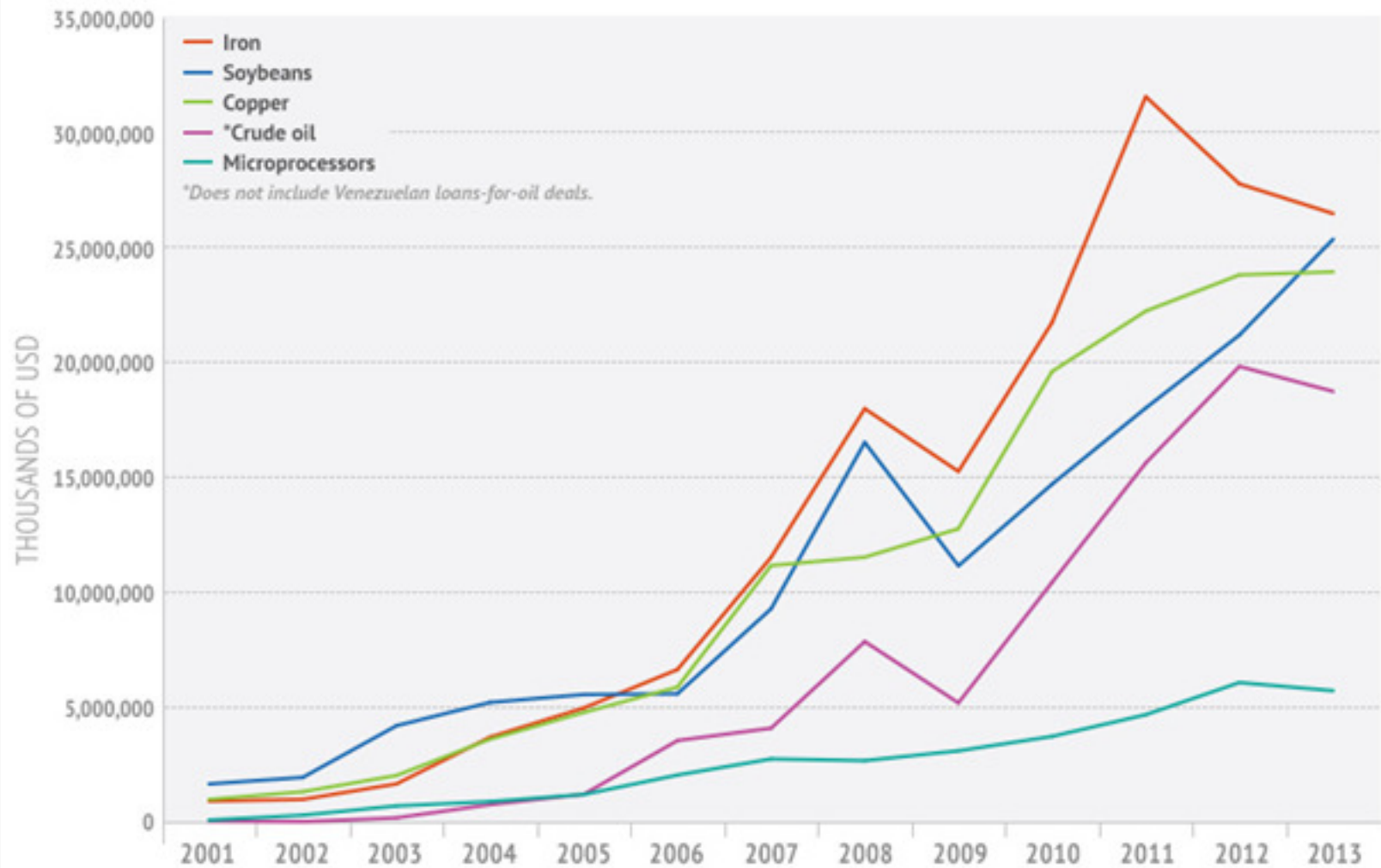
Figure 3. External Drivers of Output Fluctuations in Latin America 1998-2014

Notes: World refers to the Purchasing Power Parity weighted average of all countries as defined by the IMF's World Economic Outlook. Primary Commodity Prices refers to the IMF's all commodities index. EMBI+ refers to J.P. Morgan's Emerging Markets Bond Index Plus.

Data sources: IMF World Economic Outlook, IMF Primary Commodity Prices, Bloomberg and Federal Reserve.

CHINA'S TOP 5 LATIN AMERICAN IMPORTS

Előtérben a Dél-Dél együttműködés

Kínával való kapcsolatok fő jellemzője az aszimmetria

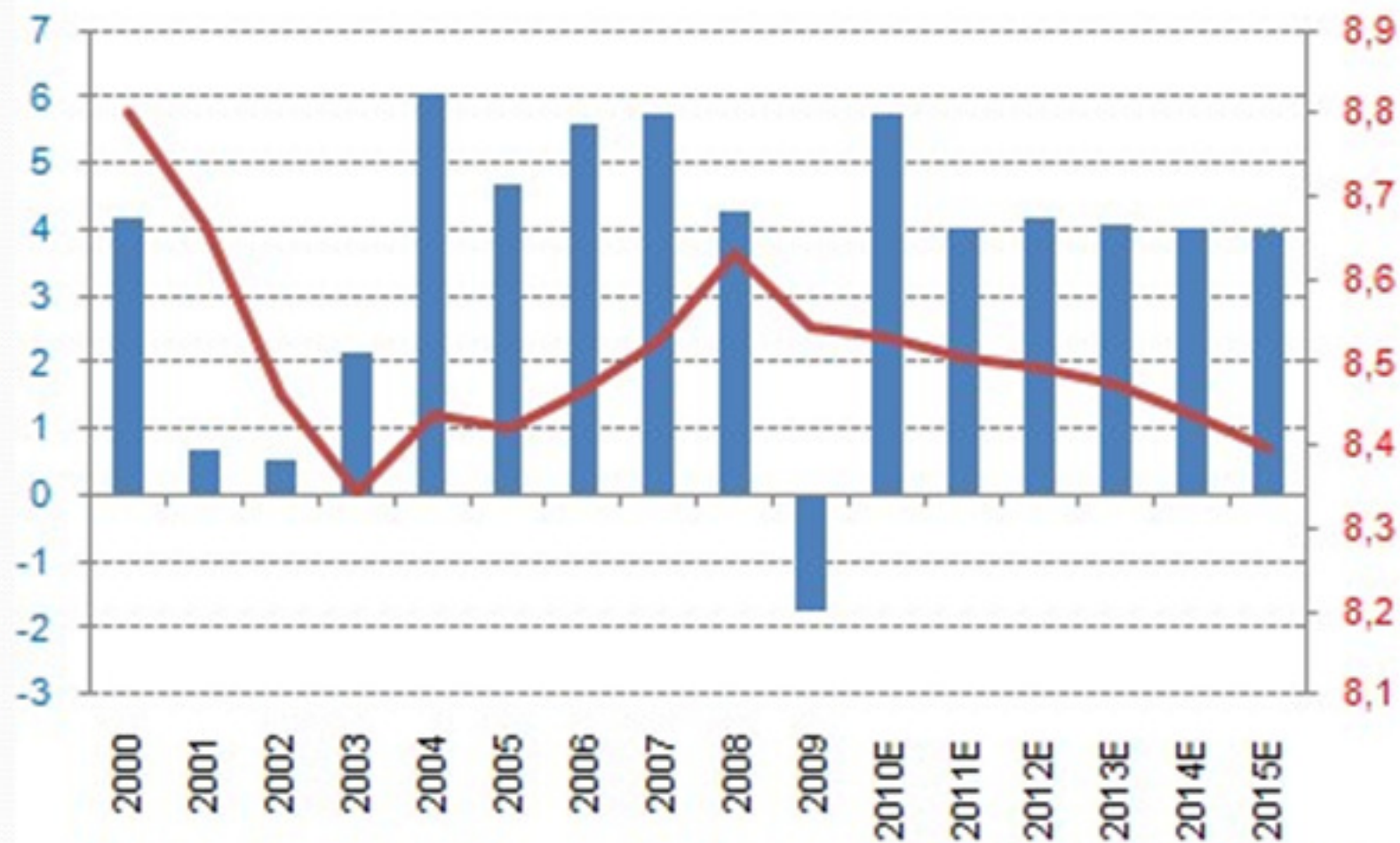
- diverzifikációs törekvéseiknek a Dél-Dél együttműködés ad keretet;
- nyitott az ázsiai, az arab és az afrikai országok nyújtotta lehetőségek felé is;
- Kína 2001-2013 között a forgalom húszszorosára, 261,3 milliárd USD-re bővült;
- a kínai export főbb piacai: 1. Brazília 2. Mexikó 3. Chile 4. Panama 5. Argentína;
- az import főbb forrásai : 1. Brazília 2. Chile 3. Venezuela 4. Mexikó 5. Peru;
- nagyfokú függőség kialakulása (pl. Chile kivitelének negyedét, Brazília és Uruguay exportjának 15%-át Kína szívja fel);
- Kína az USA után a második legfontosabb importforrás Latin-Amerikában, s 2014-re – szintén az USA-t követően, az EU-t a harmadik helyre szorítva – a második legnagyobb exportpiac;
- a Kínába irányuló kivitel alig diverzifikált: 73%-a nyersanyag (szénhidrogének, réz, vasérc), a feldolgozott termékek aránya mindössze 6%, míg a Kínából származó import 91%-a feldolgozott termék.

Eredmények

- Makrogazdasági stabilitás (növekvő GDP, alacsony infláció, csökkenő munkanélküliség, minimálbér emelés, pozitív külkereskedelmi mérleg, növekvő devizatartalékok, felminősítés);
- Kreatív szociálpolitika (nem kondicionált tőketranszfer, egészségügyi ellátás, közoktatás, növekvő középosztály);
- Belső fogyasztás és az infrastrukturális fejlesztés a növekedés motorja.

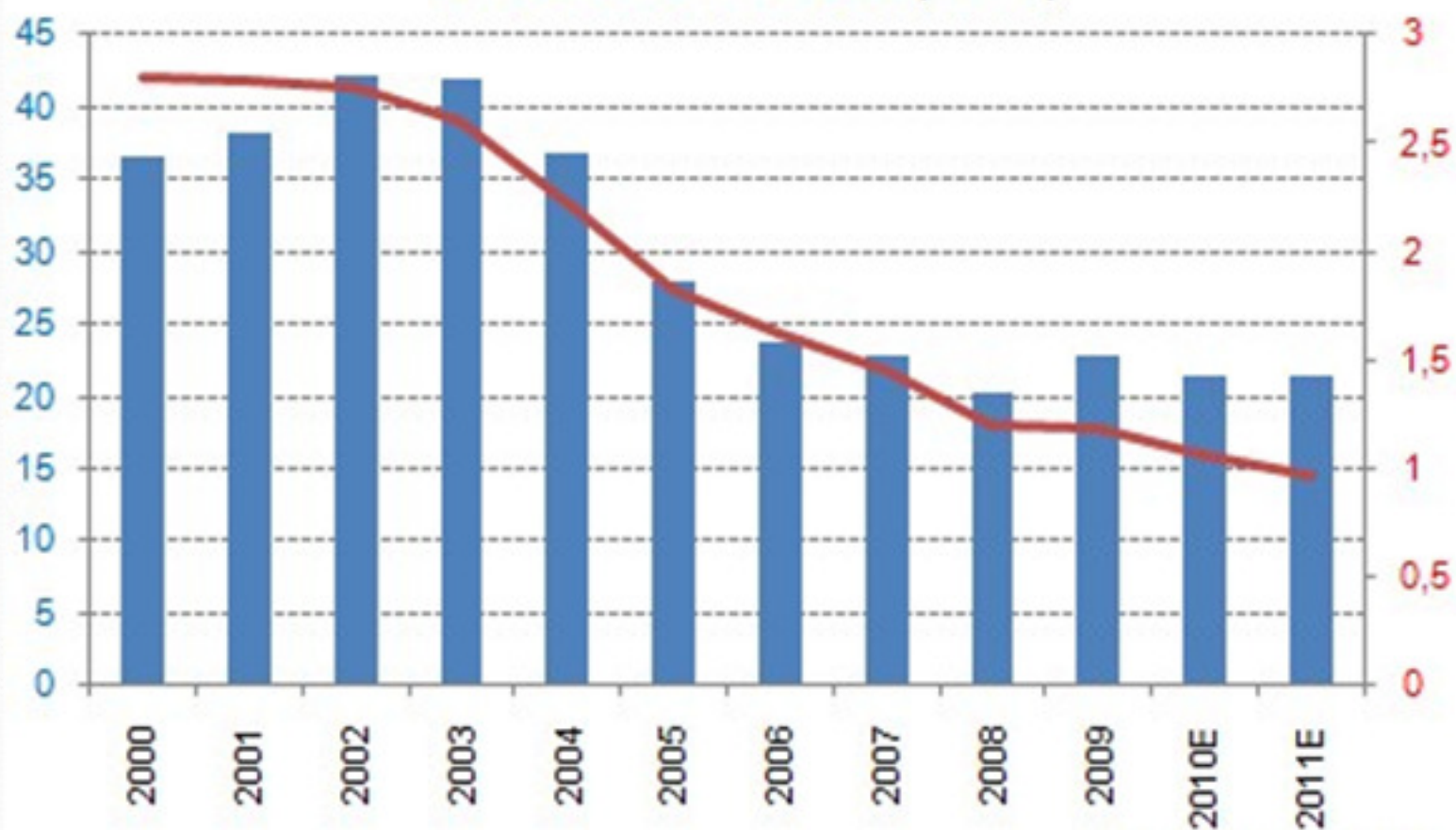

A latin-amerikai régió éves GDP növekedése, illetve a hozzájárulása a világgazdasági termeléshez (PPP alapon, %)

Forrás: IMF, Portfolio.hu

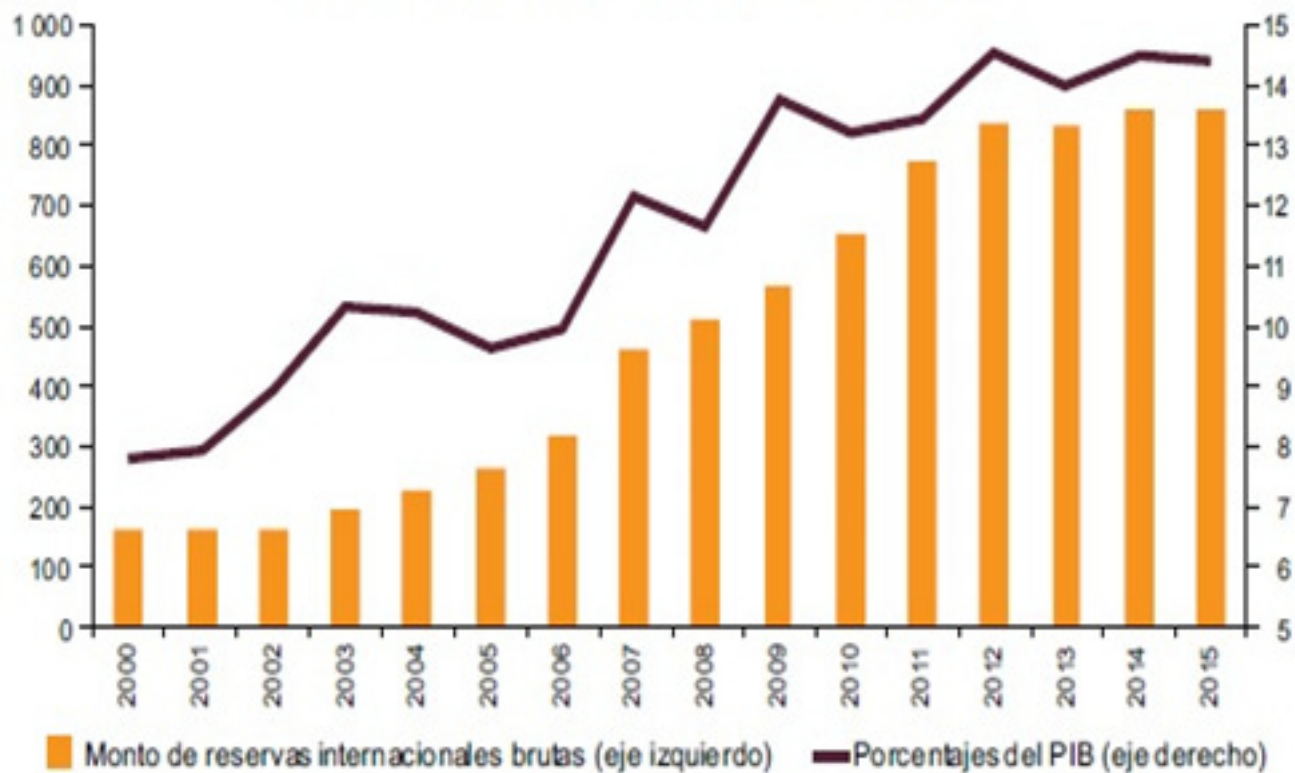
A latin-amerikai régió külső eladósodottsága (GDP %) és a külső adóssága után fizetett éves kamatok (GDP %)

Forrás: IMF, Portfolio.hu

Megnövekedett devizatartalékok

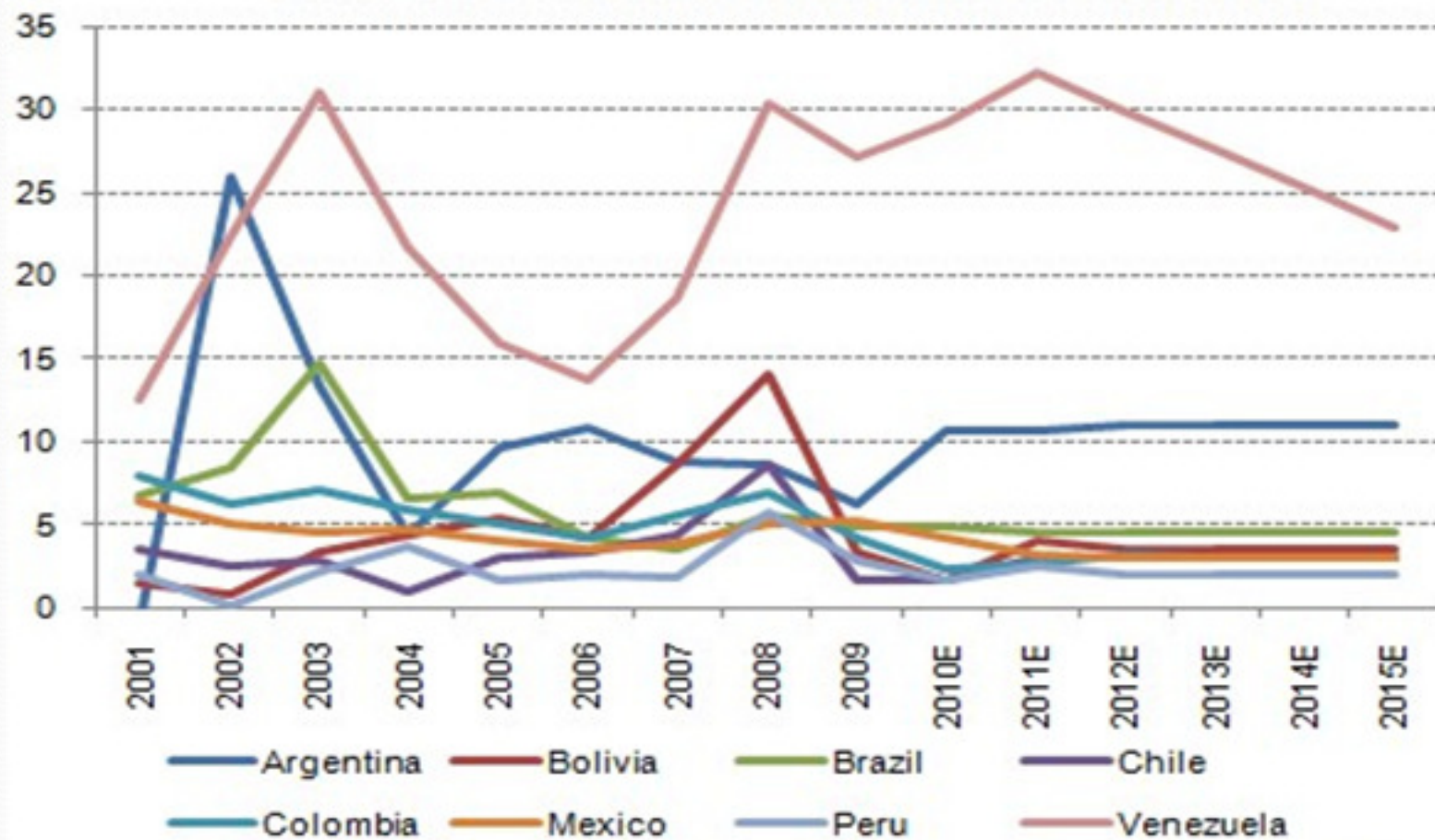
América Latina y el Caribe: evolución de las reservas internacionales, 2000-2015^a
(En miles de millones de dólares y porcentajes del PIB)

Fuente: Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL), sobre la base de cifras oficiales.

^a Las cifras de 2014 son estimaciones de la CEPAL. Las cifras de 2015 corresponden a abril y contienen datos preliminares.

Latin-amerikai országok éves átlagos fogyasztói áremelkedése

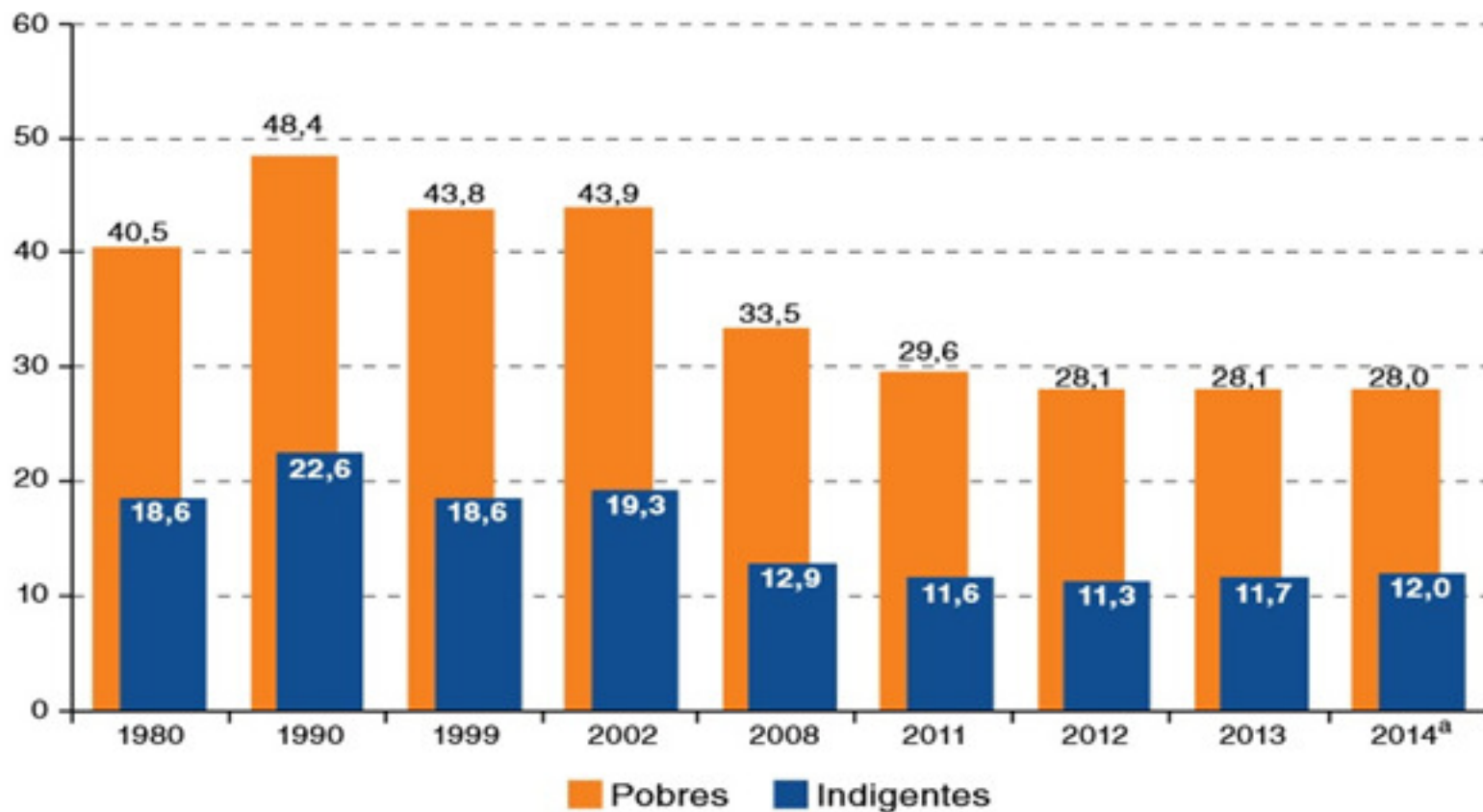

Forrás: IMF, Portfolio.hu

A szegénység csökkenése

América Latina y el Caribe (19 países): evolución de la pobreza y la indigencia, 1980-2014

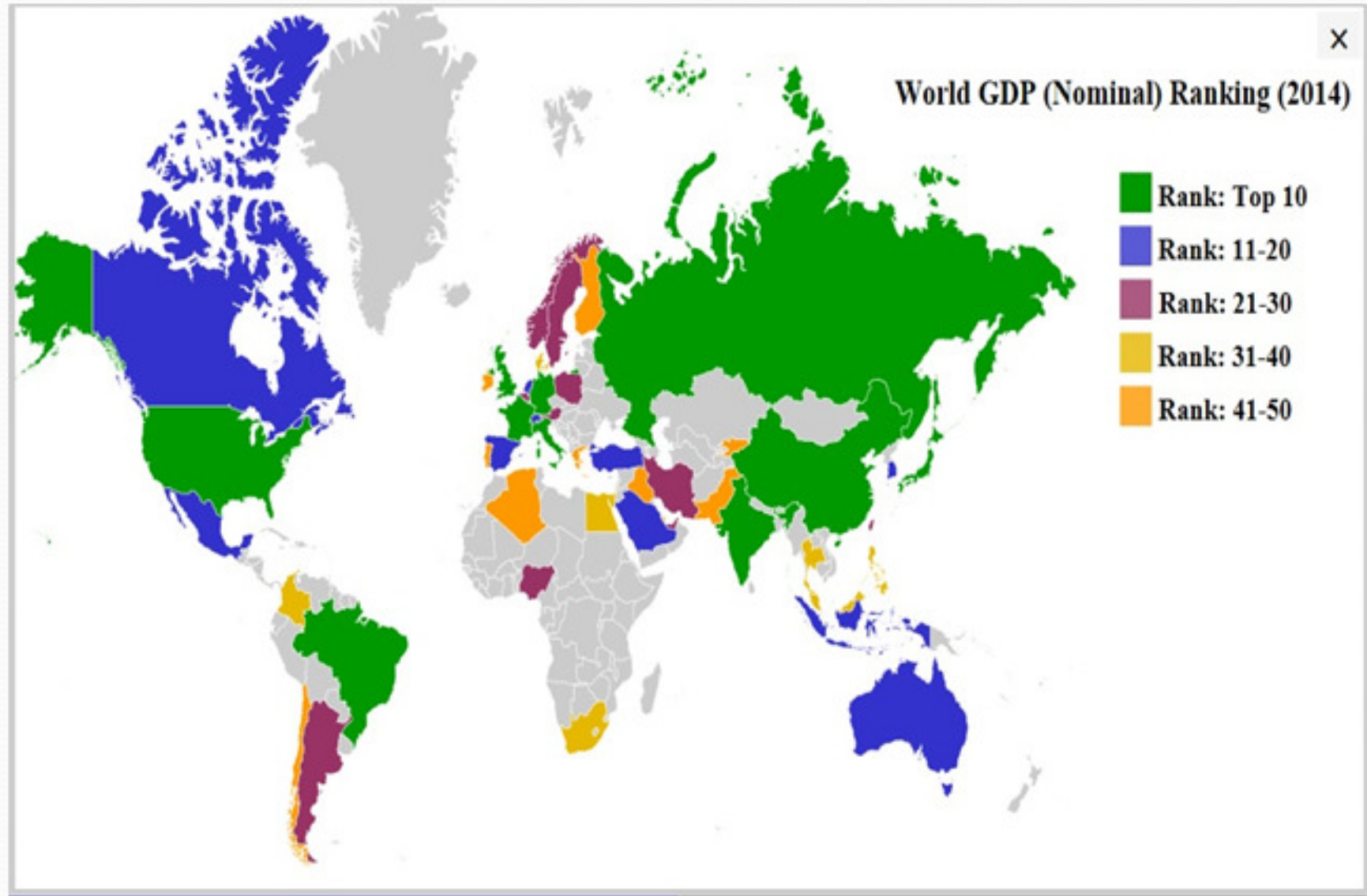
(En porcentajes y millones de personas)

Fuente: Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL).

^a Proyecciones.

A világ országainak GDP alapú sorrendje

The Fortune Global 500

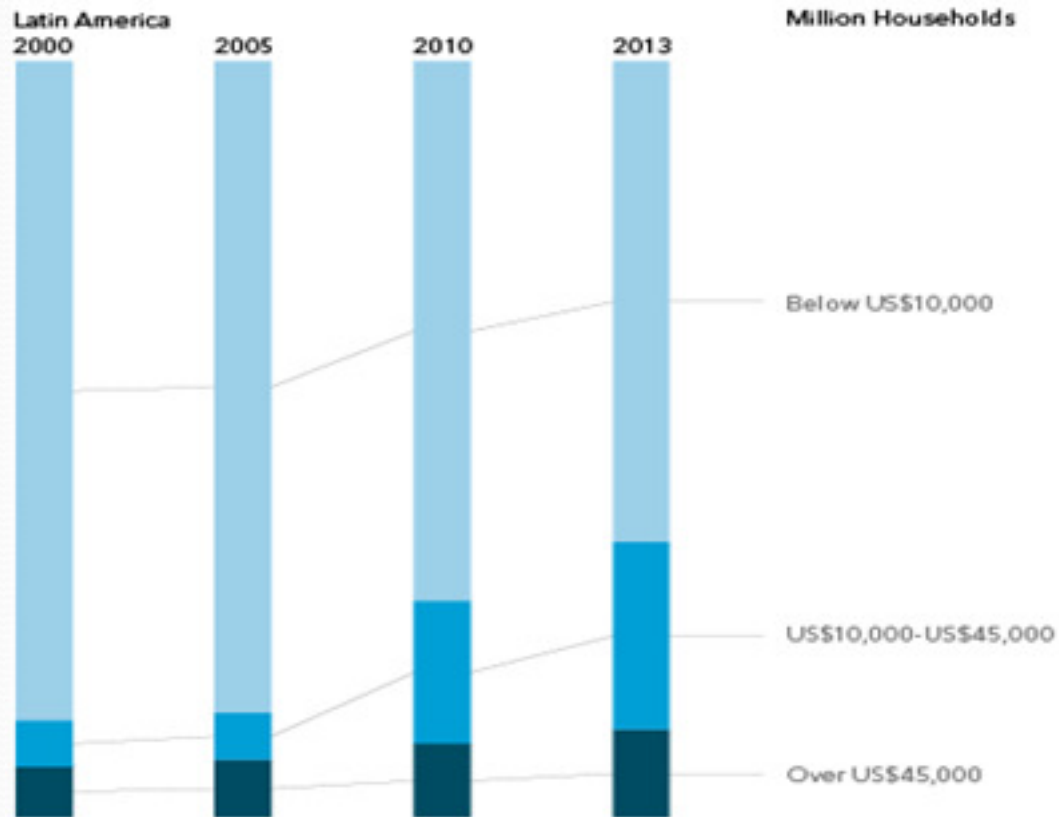
Latin-Amerika: középosztály születése

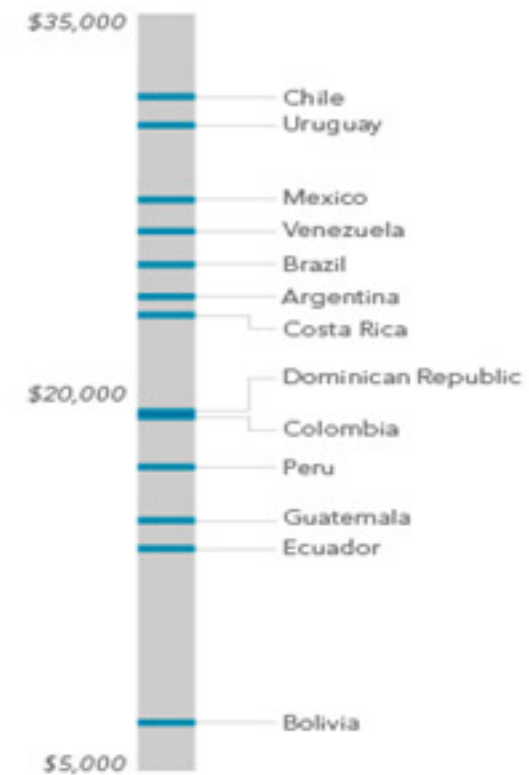
DATAGRAPHIC COUNTRIES AND CONSUMERS

Sizing Latin America's Middle Class

Expanding Middle Class
Household Income Distribution
million households

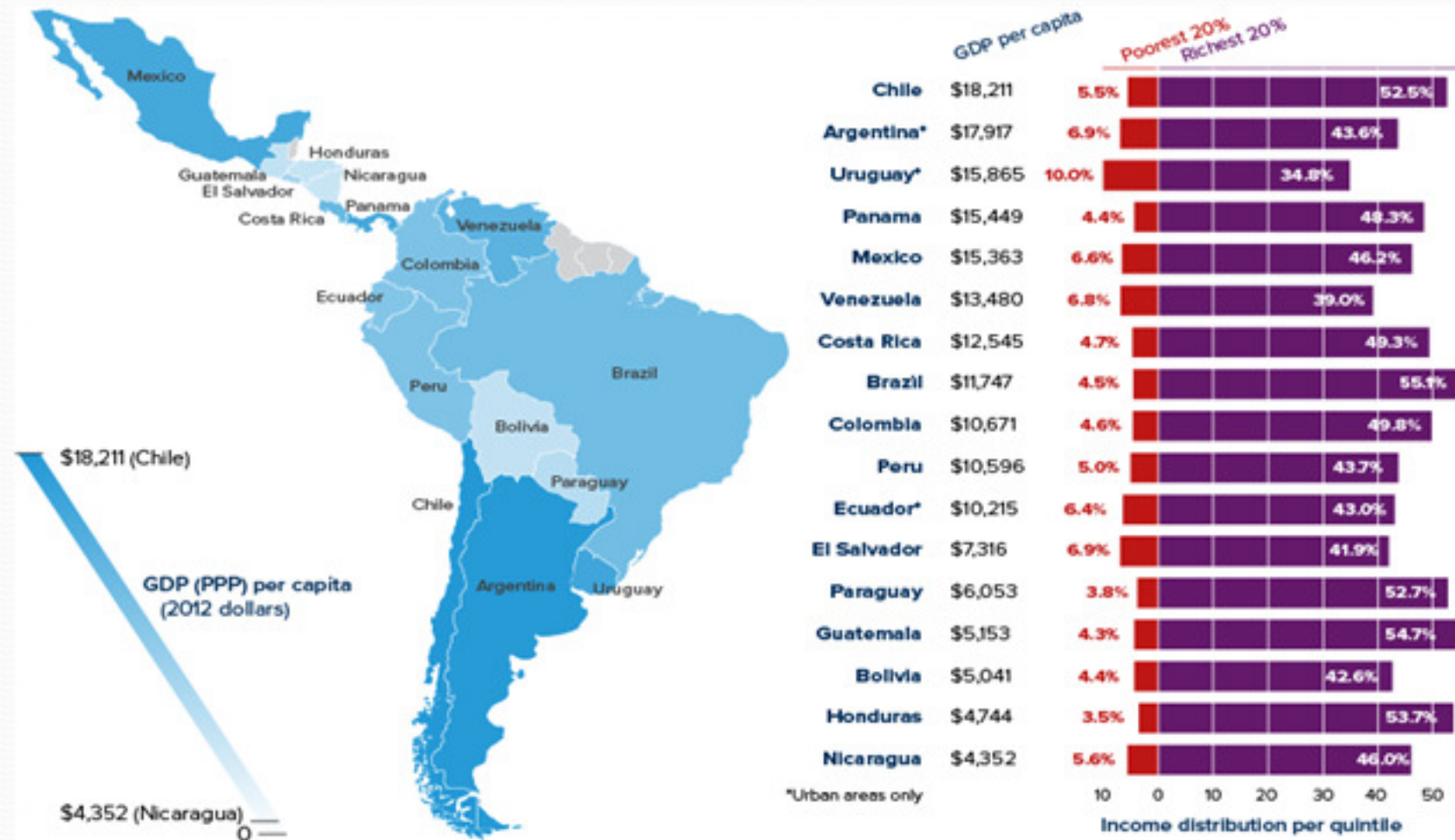

Average Disposable Income
Per Household in 2013
US\$

Latin-Amerika gazdasági fejlődése és az egyenlőtlenség

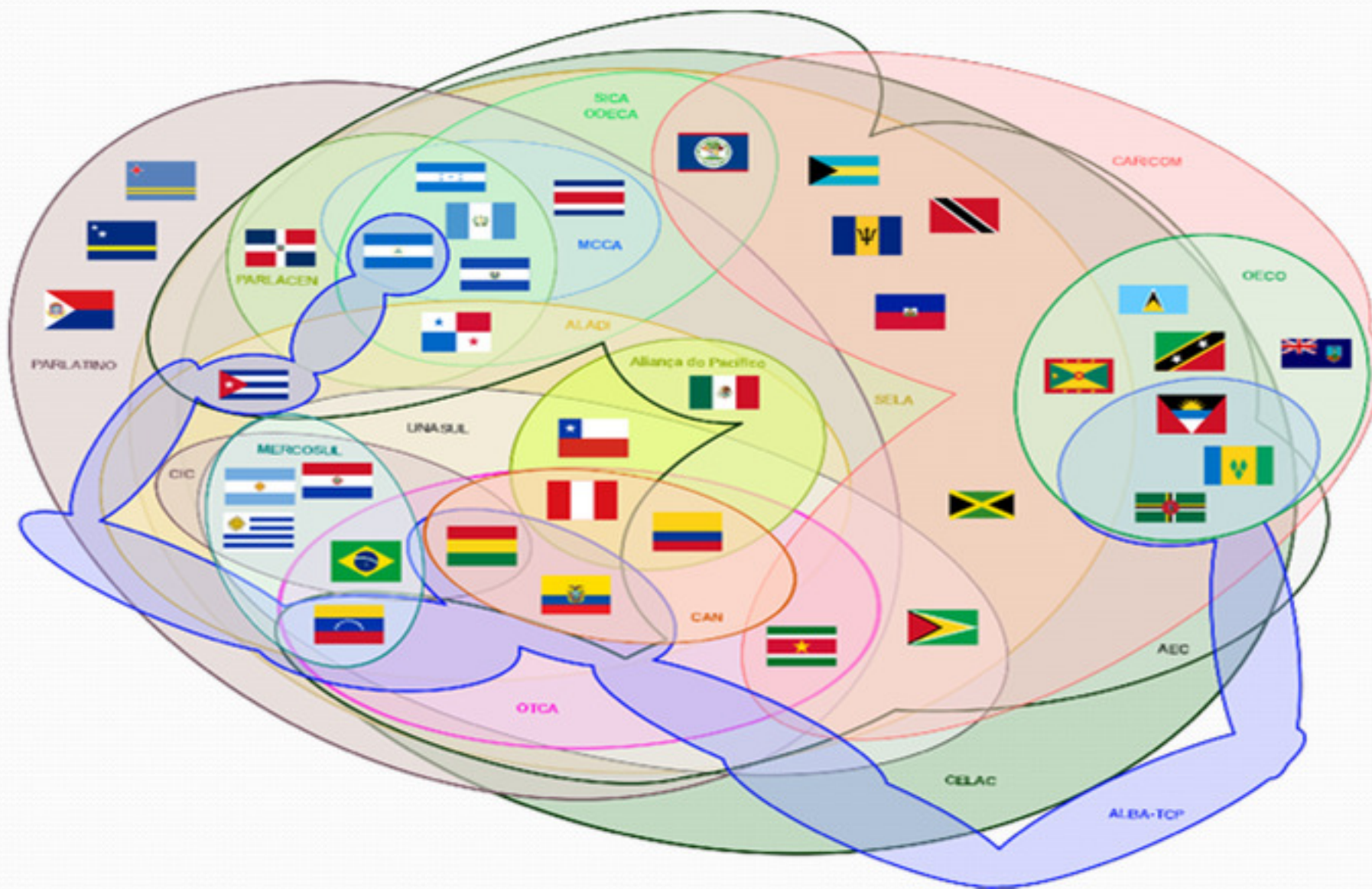

Sources: UN Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), IMF

Egy régió, három Latin-Amerika

- Egy bizonytalan világ makrogazdasági érzékenységei alapján a régió országait **három csoportba** sorolhatjuk:
- **Stabil makrogazdasági alapok és teljes hozzáférés a nemzetközi piacokhoz és a pénzforrásokhoz** (Chile, Kolumbia, Peru, Mexikó);
- **Gyenge makrogazdasági alapok és korlátozott hozzáférés a nemzetközi pénzügyi forrásokhoz és piacokhoz** (Argentína és Venezuela);
- **Teljes hozzáférés a nemzetközi piaci és pénzügyi forrásokhoz, de bizonyos makrogazdasági gyengeségek, pl. fiskális politika** (Brazília).

Latin-amerikai politikai emancipáció és az integrációs szervezetek dőmpingje

A belső integrálódás bázisán aktívabb nemzetközi szerepvállalás

- A gazdasági fellendülés megerősítette a térségbeli államok önbizalmát, öntudatát;
- regionális integráció erősödése (UNASUR, ALBA, Csendes-óceáni Szövetség, Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége – CELAC vs. Amerikai Államok Közössége);
- a kétoldalú, a regionális és a régiók közti kapcsolatokban az **alá-fölérendeltség helyett partneri viszony** kialakításának igénye;
- globális szintén egységesebben lépnek fel;
- a kifelé mutatott egység sem fedi el a politikai ideológia és a gazdaságpolitikai belső megosztottságot.

Növekszik-e Latin-Amerika jelentősége?

TABLE 2. CHANGING STRUCTURE OF WORLD TRADE: PERCENTAGE SHARES

	EXPORTS			IMPORTS		
	1980	1990	2012	1980	1990	2012
Developed Countries	66.2	72.5	50.8	72.2	74.0	55.1
Transition Economies	4.2	3.4	4.6	4.0	3.9	3.4
Developing Countries	29.7	24.1	44.6	23.8	22.1	41.4
of which:						
(i) Asia	18.2	16.9	35.0	13.1	15.9	31.9
(ii) Latin America	5.4	4.2	6.1	5.9	3.5	6.1
(iii) China	0.9	1.8	11.1	1.0	1.5	9.8
(iv) Developing Asia without China	17.3	14.9	23.9	12.1	14.5	22.1

Source: UNCTAD handbook of Trade Statistics.

THINK TANK 20:
Growth, Convergence and Income Distribution: The Road from the Brisbane G-20 Summit

TABLE 1. PERCENTAGE SHARES IN WORLD GDP (PPP)

	1980	1990	2000	2013	2019
Advanced Economies	69	69.3	63.0	49.6	45.5
EMDEs	31.0	30.7	37.0	50.4	54.5
Asian EMDEs	7.5	10.8	14.5	25.9	30.5
of which:					
China	2.2	3.8	7.0	15.4	15.3
Others	5.3	7.0	7.5	10.5	15.2
Latin America	11.4	9.5	8.8	8.6	8.4
Middle East and NA	5.4	4.9	4.9	5.0	5.2
Sub-Saharan Africa	2.7	2.4	2.0	2.6	2.9

THINK TANK 20:
Growth, Convergence and Income Distribution: The Road from the Brisbane G-20 Summit

Latin-Amerika növekedési ciklusának megtorpanása

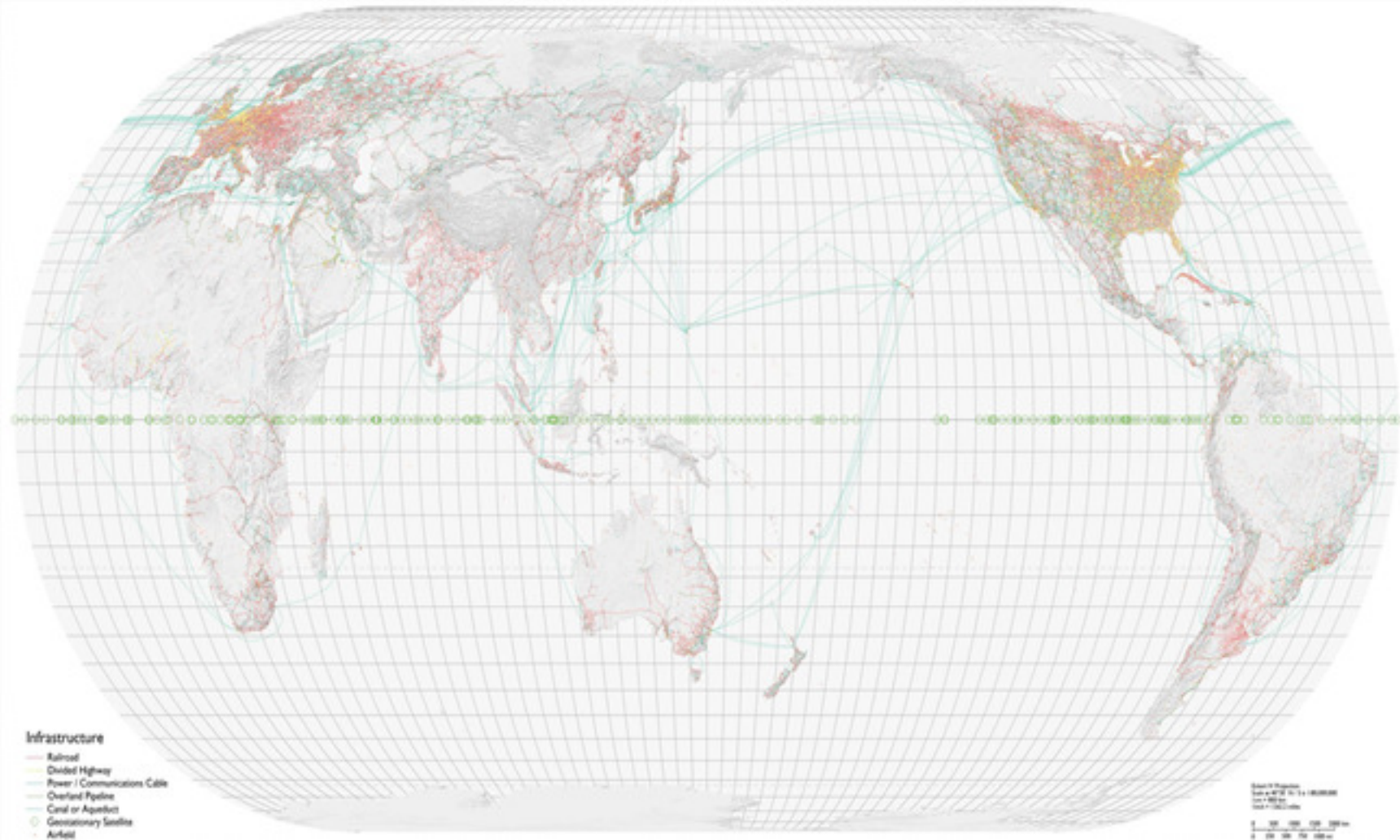
- Belső tényezők:
  - tőkehiány és alacsony felhalmozási ráta;
  - alacsony oktatási színvonal, munkaerő képzetlensége;
  - intézményi gyengeség, korrupció;
  - közbiztonsági problémák, szervezett bűnözés, kábítószer.
- Néhány külső tényező jelenti a legfontosabb magyarázatot:
  - a fejlett országok gazdasági növekedésének lassulása;
  - a kínai gazdasági növekedés mérséklődése;
  - a kitermelt és exportált comodities termékek árának esése;
  - a nemzetközi hitelforrások költségeinek emelkedése a fejlődők számára.

Versenyképesség

- A Világgazdasági Fórum szerint a térségbeli termelékenység alacsony szintű;
- okai az elmaradt és/vagy megkésett reformok;
- a növekedést serkentő szektorokba (infrastruktúra, innováció, képességfejlesztés stb.) történő beruházások elmulasztása;
- legversenyképesebb Chile (33. hely a vizsgált 144 ország közül) és Panama (48.);
- az erős intézményrendszer, a korrupció alacsony szinten tartása, hatékony kormányzás és makrogazdasági stabilitás a siker főbb összetevői;
- a másik végén a 2010-es Haiti (137/144) és a gazdasági összeomlás felé sodródó Venezuela (131/144) található.

Infrastruktúra fejletlensége

(This Max Roser map shows every major piece of infrastructure in the world.)

A fejlett technológiájú termékek részaránya

Gráfico 17: Exportaciones de productos de mediana y alta tecnología, 2011

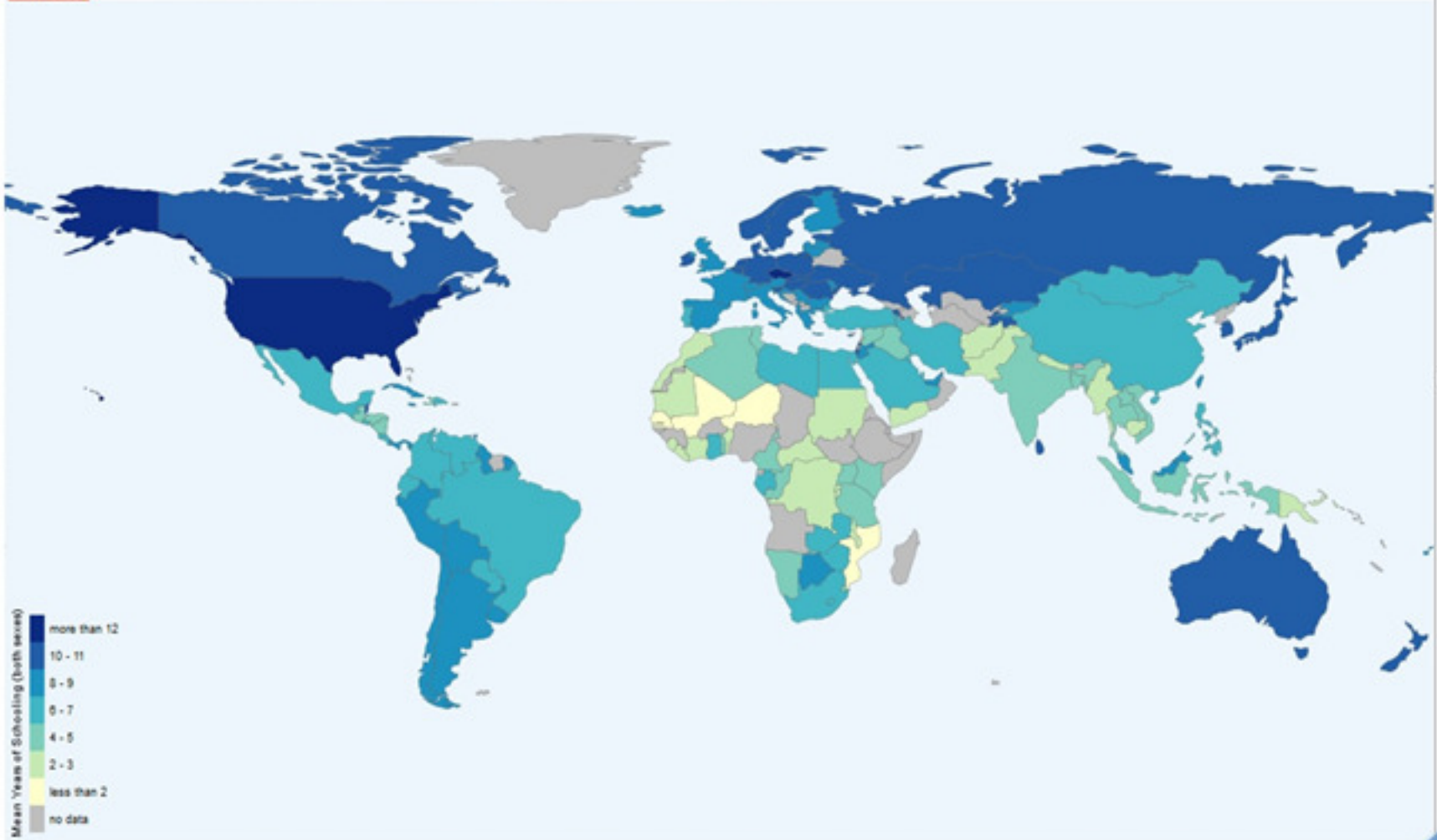

Fuente: CEPAL. Elaboración: PRODUCE.

Az oktatási színvonal gyengesége

Our World
in Data

Mean Years of Schooling (both sexes) population aged 15 and over in the Year 2000 – Max Roser

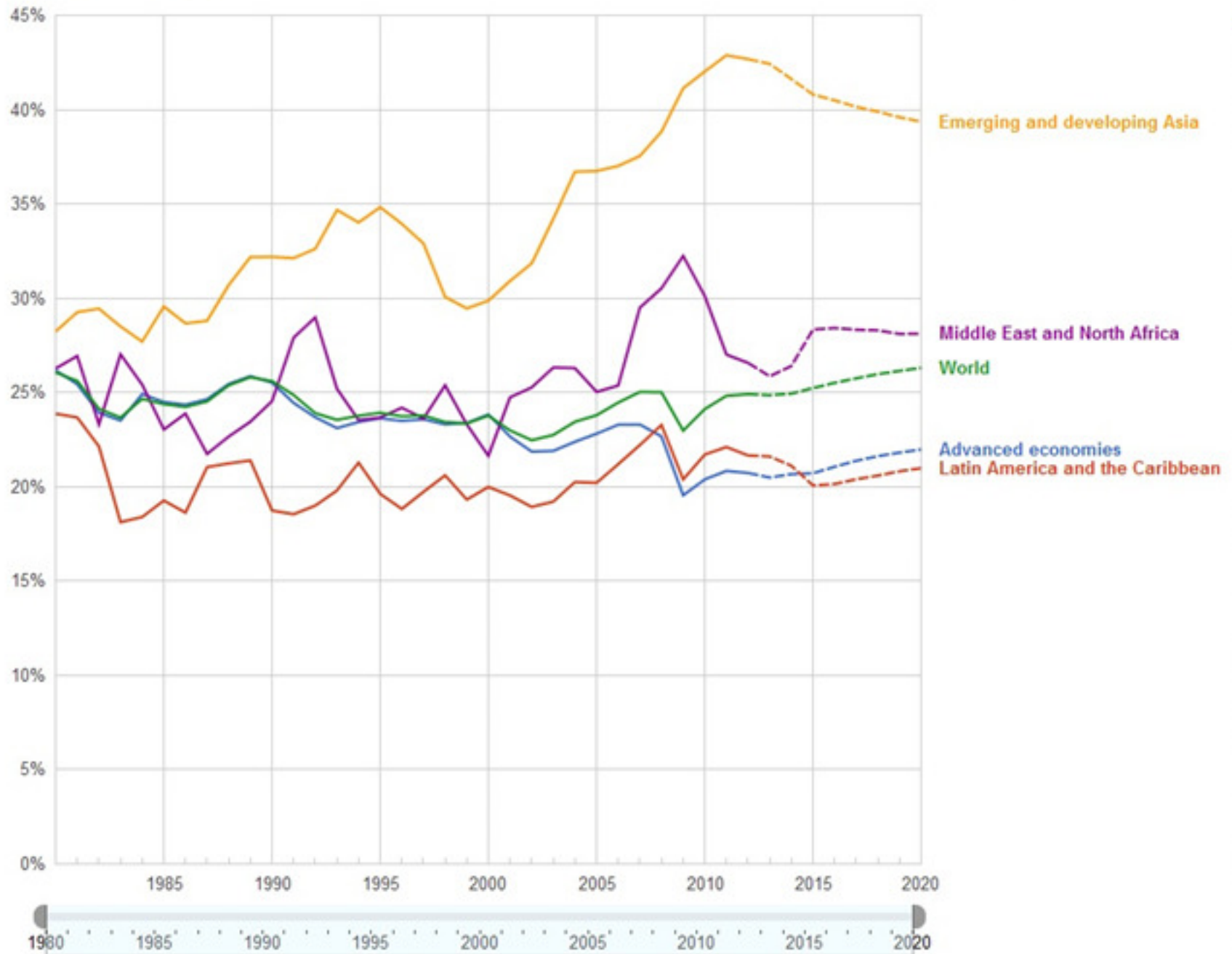

The author Max Roser licensed this visualization under a [CC BY-SA license](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/). You are welcome to share but please refer to its source where you find more information: www.ourworldindata.org/data/education-knowledge/global-rise-of-education

Data source: Robert Barro & Jong-Wha Lee (www.barrolee.com)

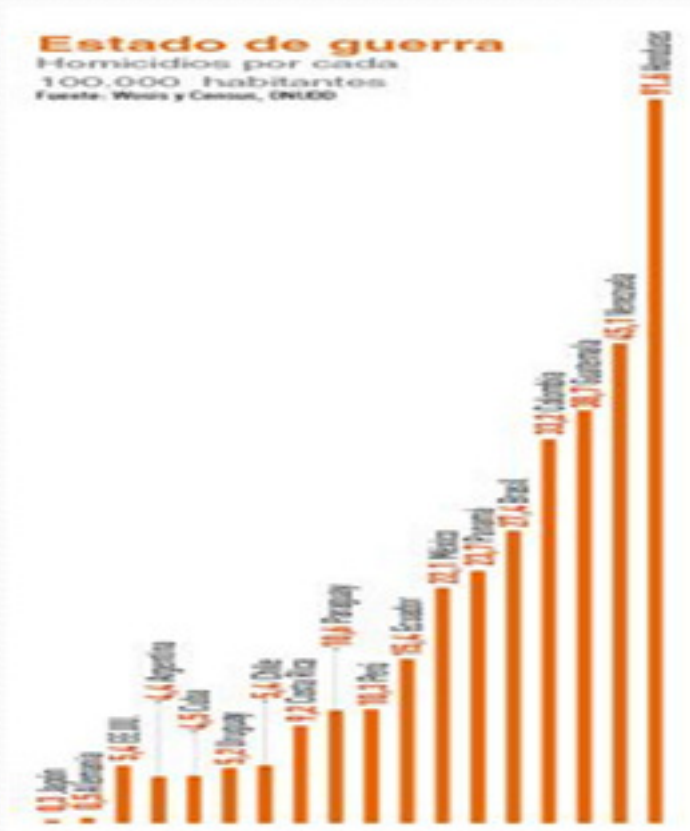
Our World
in Data
Fig. 1.1

Investment (% of GDP) ?

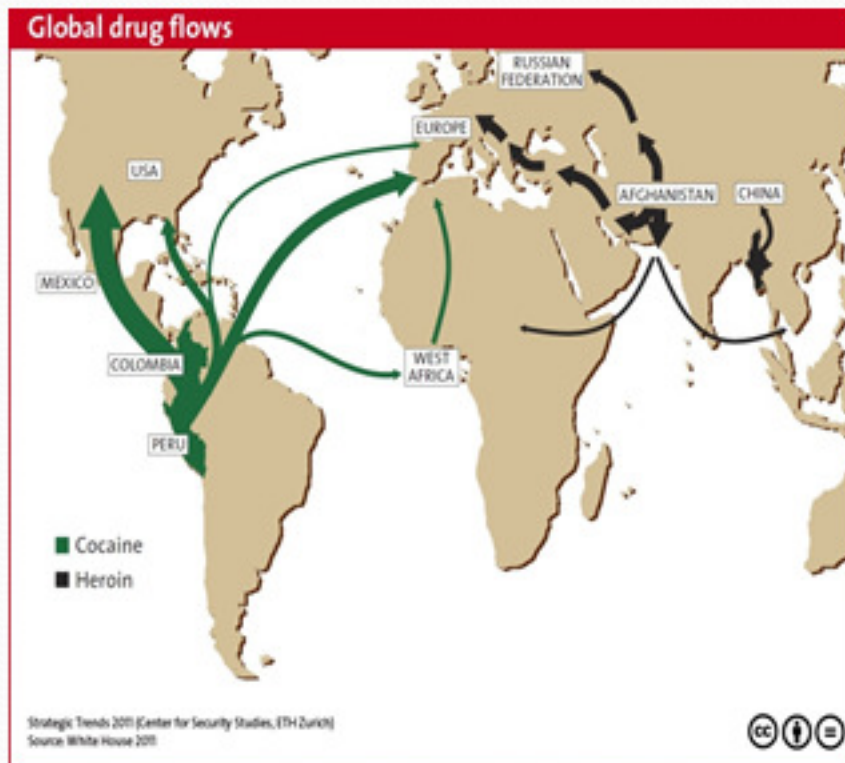
Data from IMF, April 2015 WEO Last updated: Apr 15, 2015

A közbiztonság hiánya súlyos regionális probléma

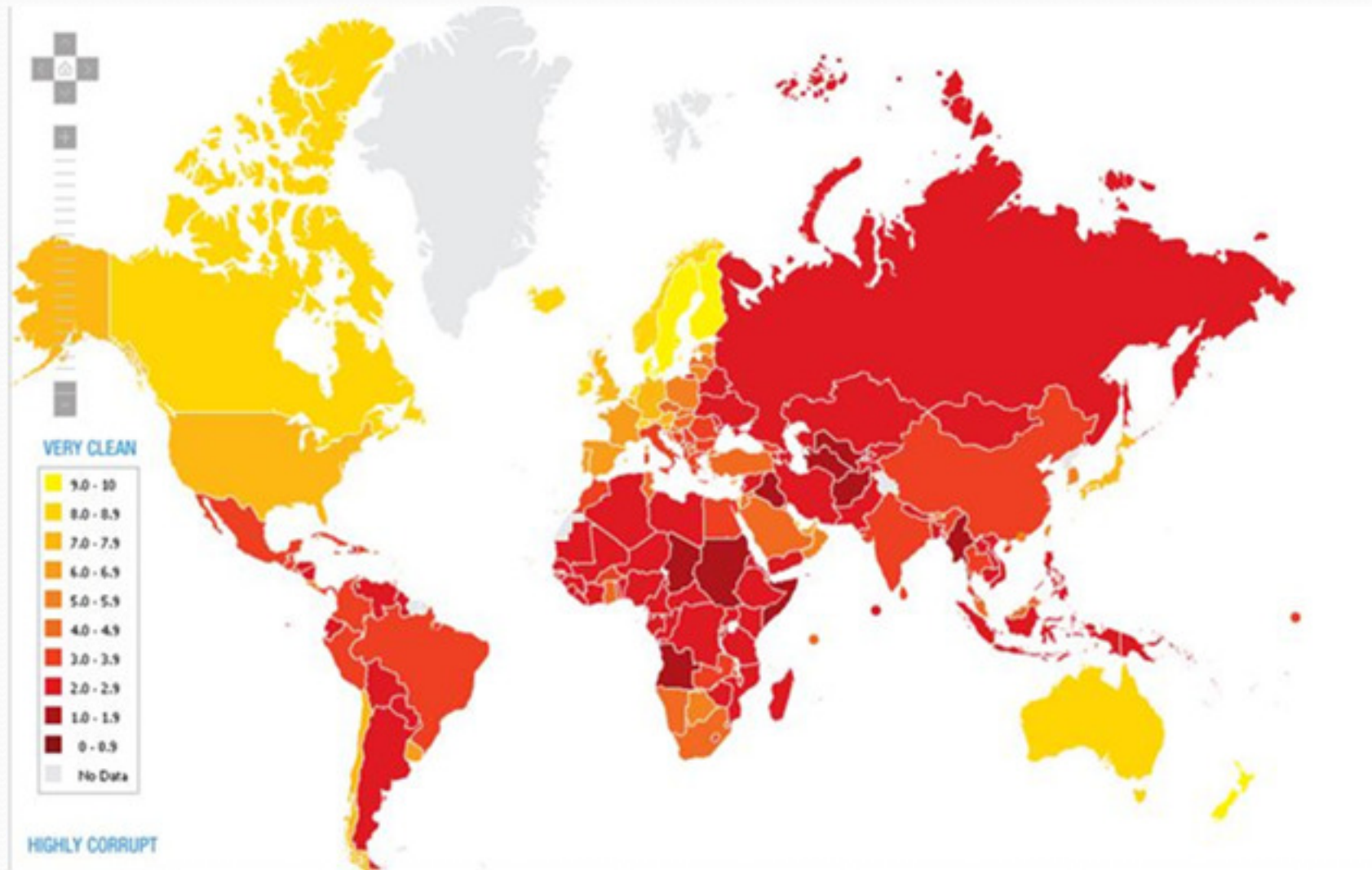

- A világ lakosságának 8%-a, de a gyilkosságok 42%-át Latin-Amerikában követik el;
- Honduras 91,6/100ezer gyilkossági ráta, Venezuela 45/100ezer, miközben Chile 5,4/100ezer;
- Brazíliában a biztonsági kiadások 2009-ben 17 Mrd USD (a GDP 1%-a);
- Az okok között: szegénység, csonka családok, korai terhesség, iskolaelhagyás, lőfegyverek a kábítószer kereskedelem és a polgárháborúk miatt, az állam gyengesége, igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai, stb.

Latin-Amerika és a kábítószer kereskedelem

A korrupciós világtérkép

Megaprojektek és a „protest” mozgalmak

- Peru – Conga arany és ezüstbánya;
- Brazília – Belo Monte vízerőmű (503 km², az Amazonas 0,01%, 11233MW);
- Bolívia – Tipnis autópálya bioceánica (Territorio Indígena y Parque Nacional Isiboro-Secure);
- Gigantikus méretű projektek – kiszámíthatatlan következmények;
- Állam – magáncég – lakosság – NGO-k;
- Ki fizeti a következményeket?

LAC növekedési prognózis - IMF

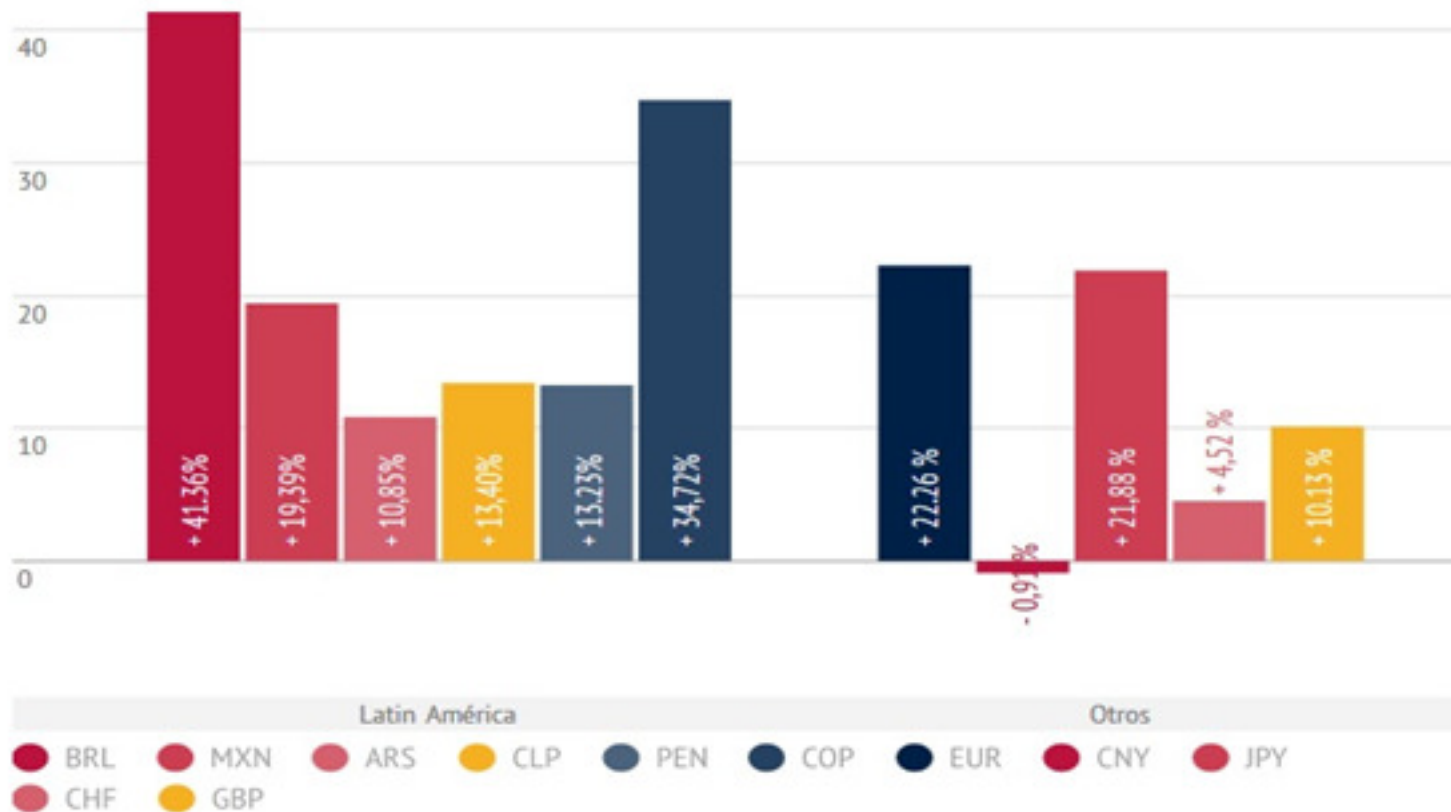
Latin America and the Caribbean: Real GDP Growth
(Percent)

	2014	2015	2016
Latin America and the Caribbean¹	1.3	0.5	1.7
Financially integrated economies ²	2.4	2.1	2.9
North America			
Canada	2.4	1.5	2.1
Mexico	2.1	2.4	3.0
United States	2.4	2.5	3.0
South America			
Argentina	0.5	0.1	0.0
Brazil	0.1	-1.5	0.7
Chile	1.9	2.5	3.1
Colombia	4.6	3.0	3.3
Peru	2.4	3.2	4.6
Venezuela	-4.0	-7.0	-4.0
CAPDR³	4.4	4.1	4.1
Caribbean			
Tourism-dependent ⁴	1.7	1.9	2.4
Commodity exporters ⁵	2.6	2.6	3.5

Sources: IMF, *World Economic Outlook*; and IMF staff calculations.

Az USD erősödése és a régiós valuták

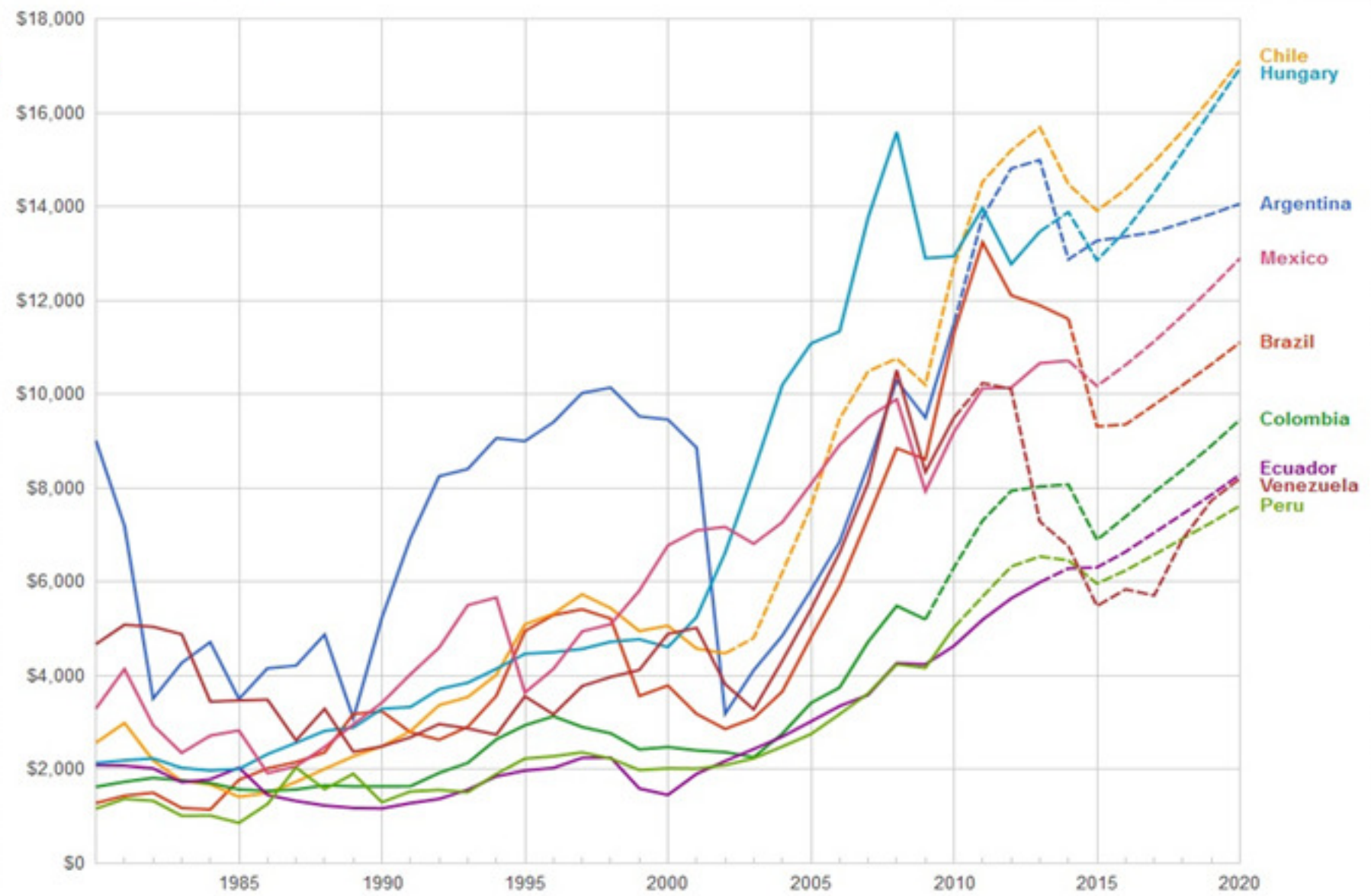

% de aumento del dólar estadounidense frente a las monedas de Latin América y otros países desde el 08/06/14 hasta el 08/06/15. Fuente: Oanda.com

Gazdasági kapcsolataink helyzete

- 2003-2013 között kereskedelmünk közel hatszorosára nőtt;
- 2014-ben az export növekedése lelassult, 1,3 milliárd USD volt (4,8%-os növekedés);
- importunk visszaesett 402,9 millió USD-t ért el (-57,46%);
- már érezhető a régiót megcsapó gazdasági visszaesés szele;
- erős piaci koncentrációt mutat:
  - exportunk 81%-a Mexikóba és Brazíliába irányul;
  - Argentína 5%-ot, Chile és Kolumbia 3-3%-ot jelent;
  - a teljes latin-amerikai import 80%-a Mexikóból, 14%-a Brazíliából érkezik.
- a térség másfél százalékkal részesedik a külkereskedelmünkből,
- 2015 első félévében exportunk 596,5 millió USD volt (+4,8%);
- importunk 246,9 millió dollárt ért el (+27,4%);
- egyenlegünk 249,6 millió USD.

GDP per capita, current prices

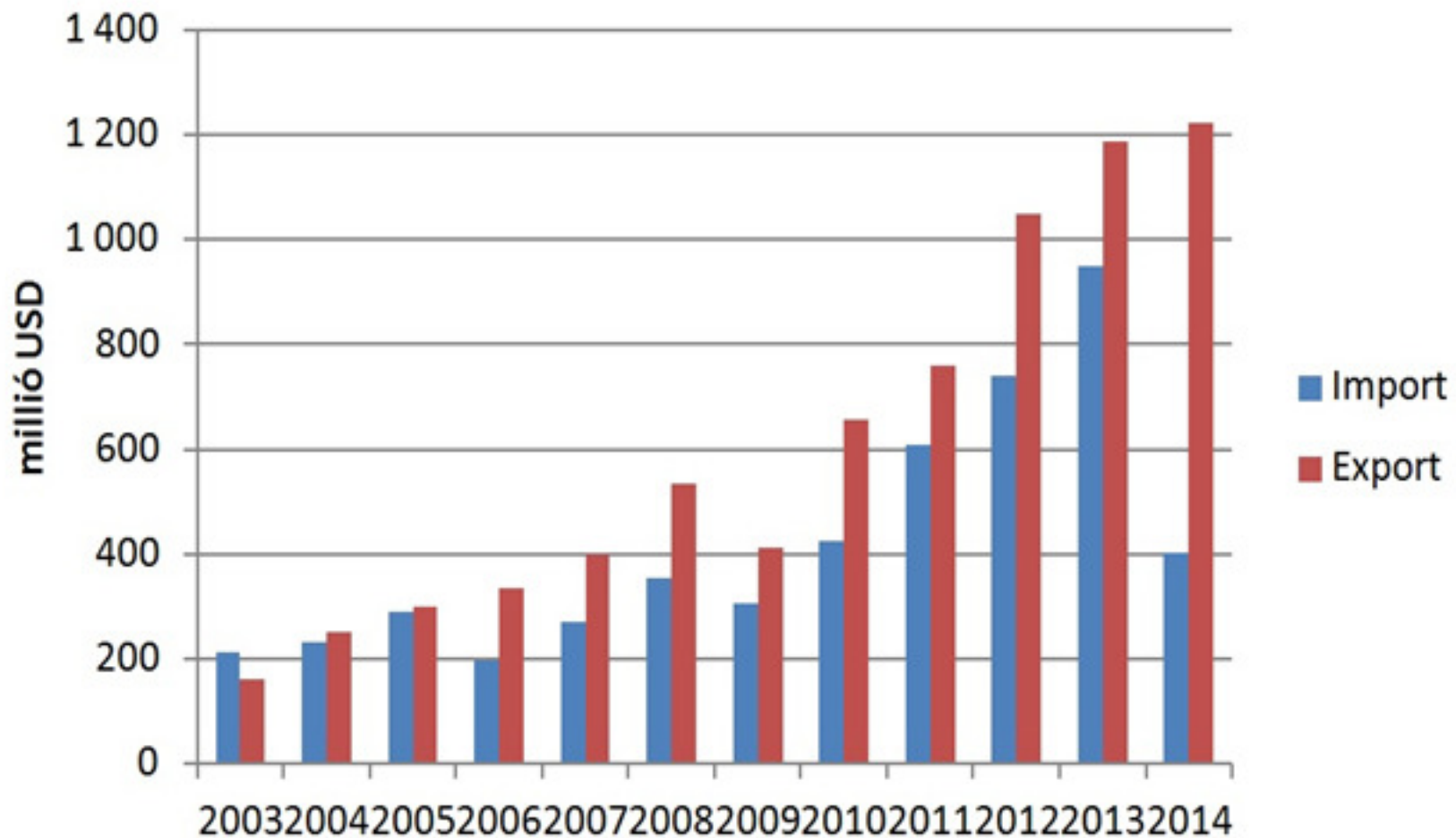

Data from IMF, April 2015 WEO Last updated: Apr 15, 2015

A kétoldalú kapcsolatok intézményes fejlesztése

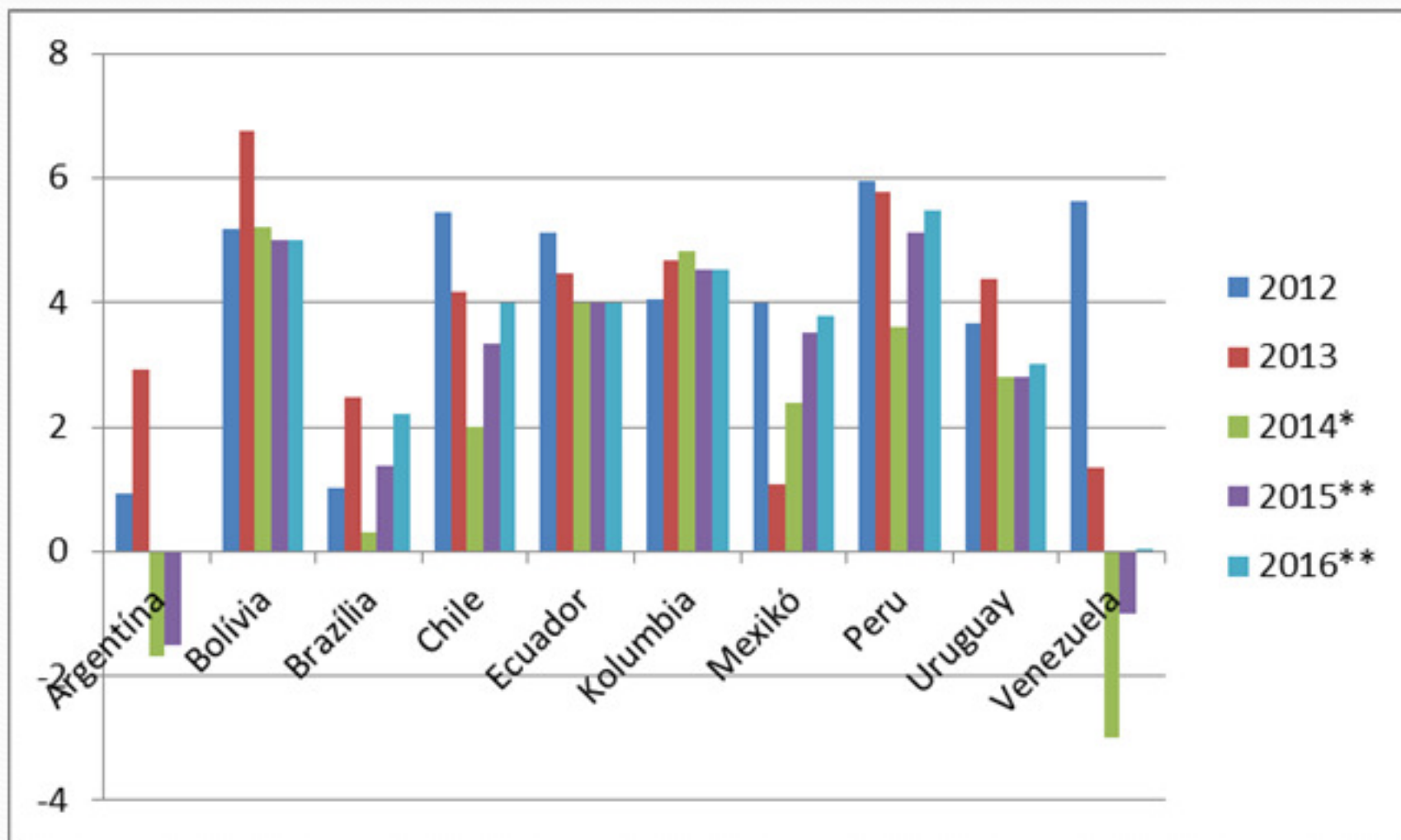
- Új nagykövetségek (Santiago de Chile -2014, Quito - 2015);
- São Paulo-i főkonzulátus megnyílt – 2015;
- Kulturális diplomácia fejlesztése.
- KKM Gazdaságdiplomácia
- Kereskedőházak (2014-ben Rio de Janeiróban, 2015-ben Mexikóváros, Santiago de Chile);
- Nagykövetség létszámbővítése KGA kiküldésével;
- a régió országai és Magyarország közötti szerződéses gazdasági kapcsolatrendszer (gazdasági együttműködések, kettős adóztatás elkerülése, beruházásvédelem) bővítése a célunk;
- Az Eximbank finanszírozási országlimitekkal segíti a kapcsolatokat.

Magyar – latin-amerikai külkereskedelmi forgalom, 2003-2014

Forrás: KSH

Magyarország főbb latin-amerikai partnereinek GDP-változása (változatlan áron) 2012-2016

Forrás: IMF World Economic Outlook (2014. október); a csillaggal jelölt értékek becsült értékek (2014) vagy előrejelzések (2015, 2016)

Kapcsolataink bővítése és diverzifikálása

- Gazdasági VB ülések megtartása, a kiemelt célországokban „üzleti roadshow”;
- fejlett technológia- és kutatásigényes együttműködés;
- elsődleges területei a mezőgazdaság, a vízgazdálkodás, a gépipar, a gyógyszeripar és az informatika;
- elsősorban mérnöki tudást, infokommunikációs technológiákat igénylő szolgáltatások piaca lehet a régió;
- azonosítottuk a 10 legnagyobb brazil élelmiszerimportőrt és a sikerrel kecsegtető brazil piaci igényeket;
- a 2200 brazil terménykereskedőt tömörítő Sao Paulo Állami Terményforgalmazó és Raktározó Központ (CEAGESP) látogatása;
- a Prezi, és a Graphisoft is jelen lesz a Mexikóvárosban megrendezendő 3. mexikói vállalkozói héten az önálló magyar nemzeti standon.

Magyarország-Latin-Amerika Fórum

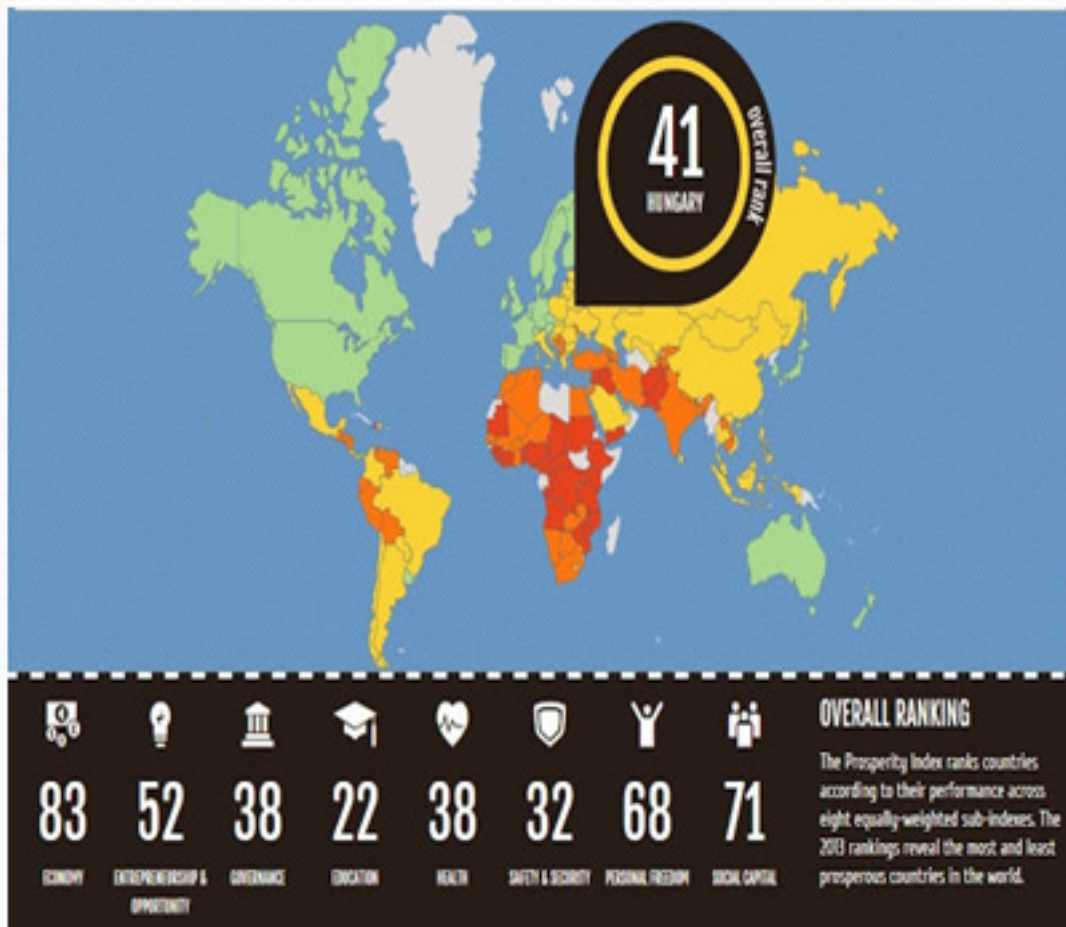
- 2012. március 21-22. között Magyarország-Latin-Amerika Fórumot tartottunk Budapesten;
- a legsikeresebb) rendezvénye az Üzleti Együttműködési Fórum (155 fő vett részt 70 magyar cég és 10 latin-amerikai cég/szervezet képviselőjeként) volt;
- Magyarország bekapcsolódott a brazil kormány „Tudomány határok nélkül” nevű ösztöndíjas programjába, 2013 szeptembere óta 2000 diák folytat(ott) egy éves térítéses egyetemi tanulmányokat 18 magyar felsőfokú oktatási intézményben;
- II. Magyarország-Latin-Amerika Fórum – 2015. október 15-16.;
  - három tematikus, kormányzati, üzleti és oktatási panel;
  - magas szintű politikai részvétel várható;
- Latin-amerikai Diplomata napok (2015. december).
- Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram továbbvitele és/ill. kiterjesztése;
- Különleges nemzetpolitikai feladat lehet a latin-amerikai magyar diaszpóra identitástudatának őrzése.

Köszönöm a figyelmet!

A Legatum Institute 2013-ban is (ez az ötödik alkalom) rangsorolta a világ országait (142 ország*) gazdagság és jólét alapján (2013 Legatum Prosperity Index™).

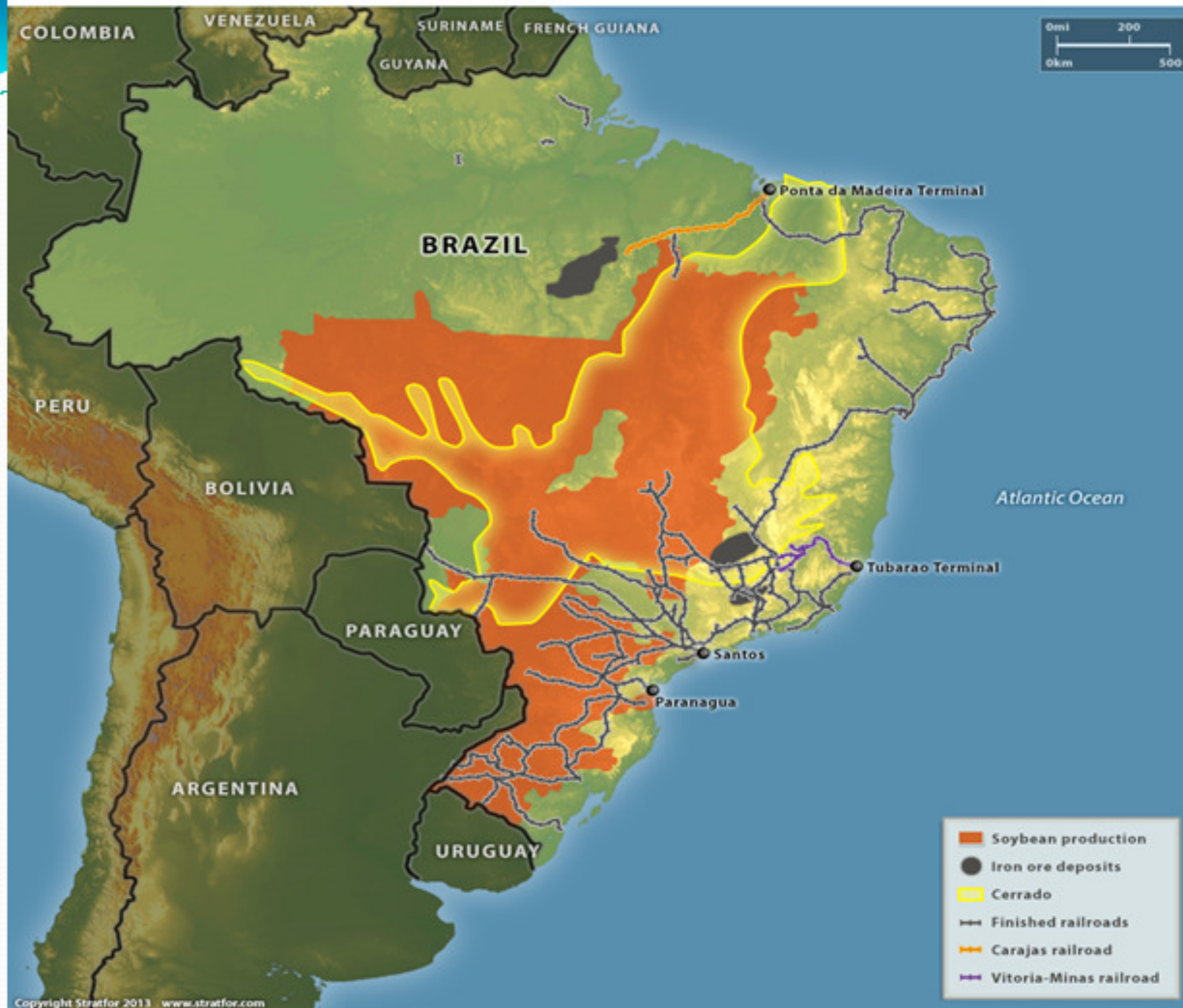

- 2013-ben négy dél- illetve közép-amerikai ország is jobb eredményt ért Magyarországnál:
  - Uruguay a 30. (2012:31.),
  - Costa Rica a 31. (2012: 37.),
  - Chile a 35. (2012: 34.),
  - Panama a 40. (2012: 42.).
-
- Magyarországgal “egy súlycsoportban” lévő országok (+/- 5 helyezés):
  - 36. Észtország
  - 37. Ciprus
  - 38. Szlovákia
  - 39. Izrael
  - 40. Panama
  - 41. Magyarország
  - 42. Trinidad és Tobago
  - 43. Litvánia
  - 44. Malajzia
  - 45. Argentína
  - 46. Brazília

SOUTH AMERICA: COUNTRIES AND CLIMATE

BRAZIL'S PRINCIPAL COMMODITIES AND RAILROAD NETWORKS

TERRAIN DIFFERENTIATION ALONG THE BRAZILIAN BORDER

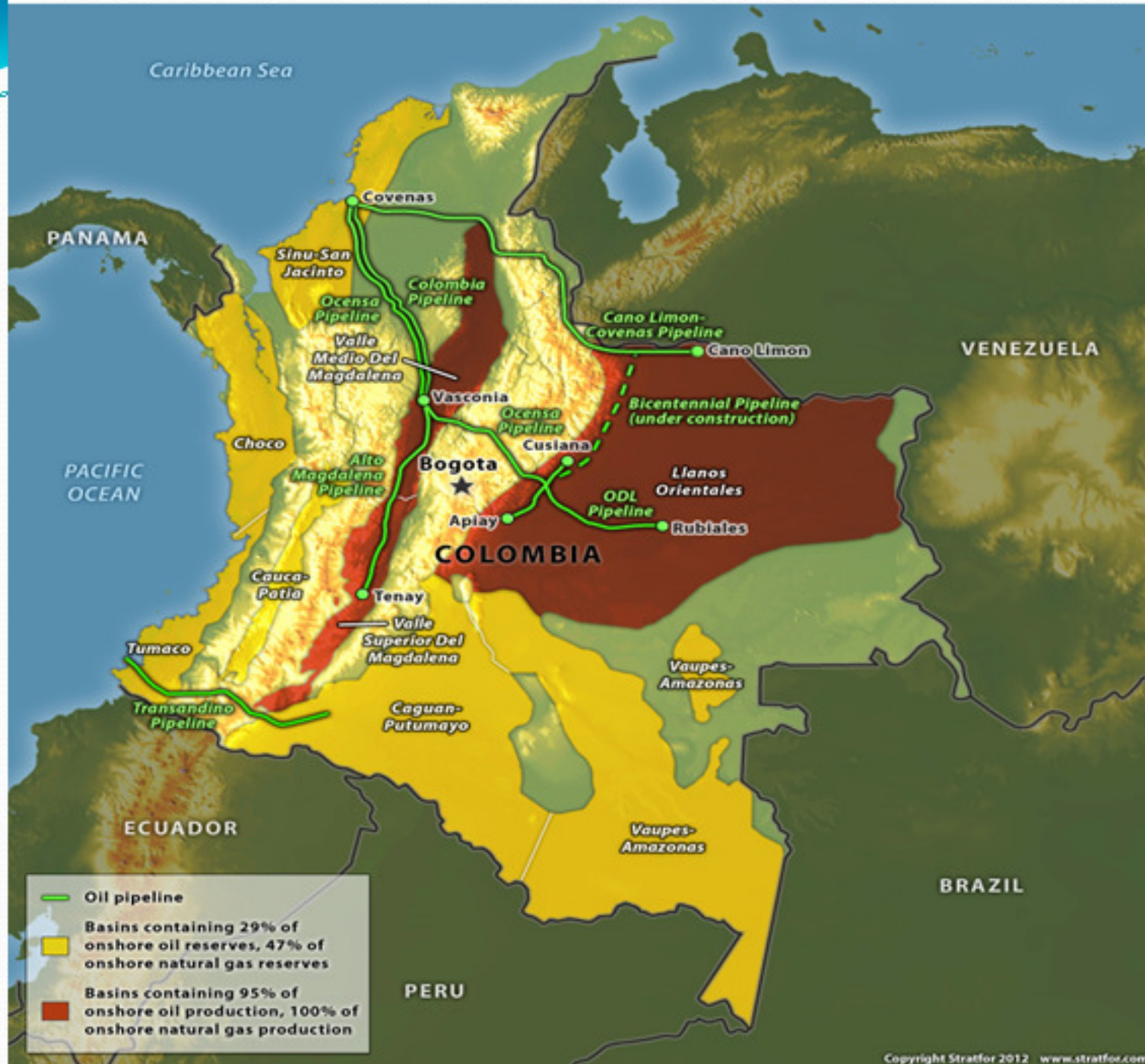
MEXICO'S TRANSPORTATION NETWORKS

VENEZUELA PIPELINES AND OIL FIELDS

COLOMBIAN ENERGY INFRASTRUCTURE AND UNDEREXPLOITED RESERVES

PERU'S GEOGRAPHY

